

CZĘŚĆ III

Internacjonalizacja: Z doświadczeń polskich ośrodków politologicznych

Part III

Internationalization: The experience of Polish
political science centers

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszcy

Instytut Nauk Politycznych UKW (powstał w 1996 r. z przekształcenia Katedry Nauk Społecznych, jest częścią składową Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego) uznaje, że internacjonalizacja badań i procesu dydaktycznego jest jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed polskim szkolnictwem wyższym. Proces umiędzynarodowienia Instytutu odbywa się zarówno poprzez działania na rzecz przyciągnięcia do Polski studentów zagranicznych, jak i uczestnictwo polskich naukowców w międzynarodowych programach edukacyjnych i badawczych. Instytut prowadzi współpracę z ośrodkami zagranicznymi w wymiarze naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym, co odbywa się zarówno formalnie na podstawie umów dwustronnych, jak i nieformalnie w ramach indywidualnych działań pracowników naukowych. Pracownicy INP biorą udział w konferencjach międzynarodowych jako ich uczestnicy i organizatorzy oraz członkowie komitetów naukowych. Są także członkami rad naukowych i programowych międzynarodowych czasopism naukowych, zaś sam Instytut, wydając czasopismo naukowe pt. „Świat Idei i Polityki”, również podejmuje współpracę z badaczami zagranicznymi, zapraszając ich do udziału w radzie programowej i recenzowania publikacji.

Współpraca międzynarodowa Instytutu Nauk Politycznych odbywa się na podstawie umów międzynarodowych o wzajemnej współpracy, w tym współpracy naukowej i dydaktycznej, podejmowaniu wspólnych tematów badań naukowych i powoływaniu mieszanych zespołów badawczych, publikowaniu wyników badań w wydawnictwach konferencyjnych i periodykach partnerskich uczelni, a także wymiany doświadczeń w dziedzinie teoretycznego, specjalistycznego i metodycznego kształcenia młodzieży. Takie umowy zostały podpisane we wrześniu 2004 r. z Międzynarodowym Uniwersytetem w Moskwie, Filia w Kaliningradzie, a w lutym 2009 r. z Katedrą Politologii i Kulturoznawstwa Uniwersytetu im. Bohdana Chmielnickiego w Czerkasach. Ponadto w marcu 2016 r. podpisano list intencyjny w sprawie współpracy naukowej, wymiany studentów i organizacji konferencji z Wydziałem Prawa Amerykańskiego Uniwersytetu w Azji Centralnej (Kirgistan), a w kwietniu tego samego roku podobny list intencyjny z Wydziałem Humanistycznym Rosyjskiego

Państwowego Uniwersytetu Społecznego w Moskwie. Instytut współpracuje także z następującymi ośrodkami akademickimi na terenie Europy w ramach programu Erasmus oraz umów dwustronnych: Universidad de Granada (Hiszpania), Universidad de La Laguna (Hiszpania), Uniwersytet Konstantyna Filozofa w Nitrze (Słowacja), Muğla Sitki Kocman Universitesi (Turcja), Kadir Has University w Istambule (Turcja), Universität Regensburg w Ratzbonie (Niemcy), Uniwersytet w Getyndze (Niemcy), NLA Hogskolen w Bergen (Norwegia), Lillehammer University College (Norwegia) i Universidade de Aveiro (Portugalia).

Współpraca indywidualna pracowników Instytutu Nauk Politycznych odbywa się w formie prowadzenia wspólnych badań z naukowcami zagranicznymi, udziału w zespołach eksperckich oraz komitetach redakcyjnych, a także członkostwa w organizacjach międzynarodowych. Wspólne badania prowadzone są z uczonymi z uniwersytetów w Bańskiej Bystrzycy i Karlsruhe oraz z Europejską Akademią EALIZ (Europäische Akademie für Lebensforschung, Integration und Zivilgesellschaft für Lebensforschung, Integration und Zivilgesellschaft) w Wiedniu. Ponadto pracownicy INP biorą udział w zespołach eksperckich – w charakterze eksperta i konsultanta oddziału dla organizacji ICLEI (The International Council for Local Environmental Initiatives) z siedzibą w Toronto oraz członka zespołu Team Europe przy Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce. Mamy także przedstawicieli w komitetach redakcyjnych takich czasopism, jak „Problemy Ekorozwoju” (wydawanego przez Europejską Akademię Nauki i Sztuki w Salzburgu), „Человеческий капитал” (wydawanego przez Rosyjski Społeczny Uniwersytet Państwowy RGSU w Moskwie) czy „Transformacje” (wydawanego przez Akademię Leona Koźmińskiego). Pracownicy Instytutu są także członkami IPSA (International Political Science Association).

Istotnym wymiarem internacjonalizacji jest udział pracowników Instytutu Nauk Politycznych w zagranicznych i międzynarodowych konferencjach naukowych, a także wyjazdy zagraniczne w celach naukowych. Jako organizatorzy lub członkowie komitetów naukowych pracownicy INP występowali w Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Edukacja dla ekorozwoju* (Szklarska Poręba 2005 i 2009), Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Uwarunkowania i mechanizmy zrównoważonego rozwoju* (Białystok–Tallin 2007), Międzynarodowym Seminarium Naukowym w Pile (2012, 2014), Międzynarodowym Kongresie Etyki Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju (Rybnik 2015),

Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Zagrożenia dla integracji europejskiej w XXI wieku* (Piła 2016), Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. *Współczesne problemy obszaru postradzieckiego* (Bydgoszcz 2016). Liczna grupa pracowników wzięła także udział w międzynarodowych konferencjach, wygłaszając referat lub biorąc udział w dyskusji. W latach 2010–2016 pracownicy INP wygłosili ponad 40 referatów podczas konferencji międzynarodowych w Polsce, a także 12 referatów na zagranicznych konferencjach i seminariach (m.in. w Dmitrow w 2012 i 2013 r., w Belgradzie w 2014 i 2016 r., w Londynie w 2011 i 2014 r., w Wilnie w 2016 r., w Bańskiej Bystrzycy w 2016 r., w Moskwie w 2016 r., w Biszkeku w 2016 r.). Pracownicy Instytutu wzięli także udział w Światowym Kongresie Nauk Politycznych (IPSA) pt. *Politics in a World of Inequality*, który odbył się w Poznaniu w 2016 r.

W Instytucie Nauk Politycznych na studiach stacjonarnych II stopnia na kierunku politologia studiują dwie osoby z Ukrainy na zasadach odpłatności. Podobnie jedna osoba z Białorusi na kierunku bezpieczeństwo narodowe, jedna z Ukrainy na studiach z innowacyjności i zarządzania sferą publiczną oraz jedna z Białorusi na studiach III stopnia. Ponadto, jako uczestnik programu Erasmus+ Instytut Nauk Politycznych oferuje zajęcia w języku angielskim dla studentów zagranicznych, korzystających z wymiany studenckiej w tym programie. Corocznie do INP z zagranicznych uczelni partnerskich przyjeżdża na studia od 4 do 7 studentów, ponadto w zajęciach oferowanych w INP uczestniczą studenci zagraniczni przyjeżdżający do innych jednostek uczelni. Studenci Instytutu również wyjeżdżają na studia w zagranicznych uczelniach partnerskich (od 2 do 5 studentów rocznie). Pracownicy INP są także beneficjentami programów międzynarodowych i staży zagranicznych. W ramach programu Erasmus+ przeprowadzili wykłady w języku angielskim w Bergen College w Oslo, w Kadir Has University, w University of Granada oraz w University of Aveiro. Pracownicy odbyli także kilka wyjazdów zagranicznych w celach naukowych, m.in. do Muzeum Polskiego w Ameryce (Chicago 2008), Brytyjskiej Biblioteki Narodowej (Londyn 2008 i 2009), Międzynarodowego Instytutu Historii Społecznej (Amsterdam, 2011), Międzynarodowego Uniwersytetu Przyrody, Społeczeństwa i Człowieka w Dubnie (Dmitrow 2012), Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie (2011), Amerykańskiego Uniwersytetu w Azji Centralnej (Kirgistan 2016), Kirgiskiego Uniwersytetu Narodowego im. Dżusupa Balasagyna, Bishkek (Kirgistan 2016), Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Społecznego (Moskwa, 2016). Instytut przyjął również na staże

dydaktyczne zagranicznych naukowców z Østfold University College (Norwegia) oraz z Uniwersytetu Pannonia w Veszprem (Węgry).

Istotnym wymiarem internacjonalizacji są także publikacje w językach obcych. Pracownicy Instytutu Nauk Politycznych są autorami ponad 20 artykułów opublikowanych w języku obcym w czasopismach naukowych (m.in. „Problems of Sustainable Development”, „Studia Philosophiae Christianae”, „Sustainable Development”, „Humanities and Social Sciences”, „Transformacje. An Interdisciplinary Journal”, „Polish Political Science Yearbook”, „The Copernicus Journal of Political Studies”, „Athenaeum. Polish Political Science Studies”, „Philosophica. Zborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského”), jednego artykułu naukowego opublikowanego w czasopiśmie zagranicznym („Politbook”), a także 20 rozdziałów w monografii obcojęzycznej. Ponadto zredagowali pięć monografii opublikowanych w językach obcych (angielski, rosyjski) oraz napisali kilka publikacji prasowych (m.in. w „Dzienniku Związkowym – Polish Daily News”, Chicago 2008).

„Świat Idei i Polityki” to czasopismo naukowe Instytutu Nauk Politycznych UKW, w którym od 2001 r. publikowane są artykuły oraz recenzje autorów z Polski i zagranicy. Od początku istnienia periodyku intencją redaktorów jest ukazywanie na jego łamach rozmaitych, zmiennych w czasie i przestrzeni, aspektów polityki. Jest to również miejsce spotkań różnych tradycji i dyscyplin naukowych. Skład Rady Naukowej czasopisma ma charakter międzynarodowy, znajdują się w niej przedstawiciele siedmiu krajów: Peter Čajka (Słowacja), Harald Borgebund (Norwegia), Raguel Ojeda García (Hiszpania), Olga Nesterchuk (Rosja), Michał Tomczyk (Szwajcaria), Lerna Yanik (Turcja) oraz Andrzej Chodubski, Ewa Maj, Magdalena Musiał-Karg (Polska). W czasopiśmie teksty publikowane są w języku polskim, jak i ojczystych językach autorów zagranicznych, w związku z powyższym także w gronie recenzentów czasopisma znajdują się przedstawiciele zagranicznych ośrodków naukowych.

Internacjonalizacja badań i dydaktyki jest ważnym elementem rozwoju Instytutu. Na przestrzeni ostatnich lat widać wzrost aktywności naukowej i dydaktycznej zarówno pracowników, jak i studentów INP. Uznając, że należy wzmacniać działania na rzecz umiędzynarodowienia, nadal będziemy się koncentrować na wymianie wiedzy i doświadczeń oraz zwiększać udział w projektach międzynarodowych.

Izabela Kapsa

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

Wpisując się w misję umiędzynarodowienia badań naukowych i procesu dydaktycznego, Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa (INSiB) Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie od początku swojego funkcjonowania podejmuje działania w zakresie współpracy międzynarodowej, sukcesywnie poszerzając jej obszary. Współpraca ta koncentruje się na uczestnictwie pracowników naukowych INSiB w międzynarodowych programach badawczych, zatrudnianiu kadry naukowej z zagranicy oraz na uczestnictwie studentów zagranicznych w życiu naukowym Uczelni.

Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa realizuje podpisane umowy dwustronne o współpracy naukowej i dydaktycznej z Europa-Universität Viadrina in Frankfurt (Oder), Universität Koblenz Landau (Niemcy), Ostravská Univerzita v Ostravě (Czechy), Žilinská Univerzita (Słowacja). W ramach programu Erasmus+ nawiązana została naukowa współpraca z ośrodkiem akademickim Karoli Gaspar University of the Reformed Church na Węgrzech. Ścisła współpraca badawczo-dydaktyczna utrzymywana jest również z uczelniami w Liptowskim Mikulaszu, Bańskiej Bystrzycy oraz w Tarnopolu.

Pracownicy Instytutu Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa brali udział w międzynarodowych projektach naukowych, dotyczących asymetrii konfliktów na Bałkanach, we współpracy z Chorwackim Instytutem Historycznym w Zagrzebiu, Instytutem Historycznym w Sarajewie, Instytutem Historii Współczesnej Serbii w Belgradzie, Archiwum Jugosławii w Belgradzie i Archiwum Militarnym w Belgradzie. We współpracy z Institut für Sozialwissenschaften, Universität Koblenz-Landau, pracownicy uczestniczyli w projekcie dotyczącym perspektywy stosunków polsko-niemieckich (*Auf dem Weg zur Normalität? Bilanz und Ausblick der deutsch-polnischen Beziehungen*).

Instytut współpracuje z uczelniami izraelskimi, m.in. University of Haifa (School of Political Science, School of Social Work), Ariel University oraz Levisky College w Tel Avivie, czego efektem były m.in. wyjazdy studyjne, organizacja seminarium naukowego w Izraelu *Multiculture Seminar: Israel – Poland* oraz udział w warsztatach naukowych *The impact of terrorism and political violence on war/peace attitudes*. W ramach współpracy Instytutu ze Światowym Związkiem Żydów Częstochowian i ich Potomków z siedzibą w Nowym Jorku (The World Society of Częstochowa Jews and Their Descendants) pracownicy uczestniczyli w wyjazdach studyjnych do Nowego Yorku, Cincinnati, Waszyngtonu oraz Jerozolimy, połączonych z gromadzeniem wspomnień i relacji

od potomków Żydów – Częstochowian. Ponadto Instytut zorganizował Międzynarodowe Konferencje Naukowe i współorganizował Międzynarodowe Zjazdy Żydów – Częstochowian. Z inicjatywy pracowników zorganizowano również wystawę „Żydzi – Częstochowanie”, którą zaprezentowano w Konsulacie Polskim w Nowym Yorku, Bibliotece Kongresu USA w Waszyngtonie oraz kilkunastu miastach Stanów Zjednoczonych i Kanady.

Instytut uczestniczy w pracach Międzynarodowej Rady Naukowej czasopisma „The Journal of Slavic Military Studies”, wydawanego w Filadelfii (USA). Pracownicy doskonalą swoje umiejętności zawodowe, biorąc udział w programie Erasmus+, w europejskich projektach edukacyjnych, m.in. „Valint”, „Socrates Comenius 2.1”, „CITIZEN E – nauka obywatelstwa europejskiego poprzez sieć ICT”, „EPT – Europejskie portfolio dla nauczycieli: kompetencje interpersonalne, interkulturowe, społeczne i obywatelskie dla nauczycieli europejskich”, „School Linking Project – Partnerskie projekty szkolne”. We współpracy z Uniwersytetem Ostrawskim zrealizowano projekt naukowo-dydaktyczny w formie warsztatów „Studenci-Studentom”.

W celu podniesienia atrakcyjności prowadzonych kierunków studiów INSiB zaprasza zagranicznych profesorów wizytujących, m.in. prof. Siegmara Schmidta z Uniwersytetu Koblenz-Landau, prof. dr. hab. Marka Otiska z Uniwersytetu Ostrawskiego; prof. dr. hab. Vlaste Cabanová z Uniwersytetu Żylińskiego oraz prof. dr. hab. Marie Potocarová z Uniwersytetu Komeńskiego. W zakresie dydaktyki Instytut zaoferował prowadzenie przedmiotów w języku angielskim dla studentów całej Uczelni, m.in. International Political Relations oraz Myths and symbols in politics.

W kwietniu 2016 r. Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego INSiB zorganizowało spotkanie z dr. Justinem Bronderem, który przedstawił problematykę *Roli lotnictwa amerykańskiego (a zwłaszcza samolotów bezzałogowych) w zwalczaniu terroryzmu w Iraku i Afganistanie*. Działania w zakresie umiędzynarodowienia prowadzi także Koło Naukowe Politologów, zapraszając w ramach działalności gości z zagranicy, m.in. dr. Josepha Baxera, przedstawiciela Stanów Zjednoczonych w ONZ do spraw Organizacji Pozarządowych do udziału w debacie politologicznej *Geo-Political challenges and opportunities*, dr. Dominika Hierlemanna, politologa z Fundacji Bertelsmanna, do udziału w wykładzie naukowym pt. *Deutschland im Jahr der Bundestagswahl*.

W 2017 r. w INSiB zajęcia prowadzili naukowcy z Ukrainy: prof. Sergij Trojan, prof. Andrij Kozycki oraz Andrij Kharuk. W maju tego roku w Akademii

im. Jana Długosza w Częstochowie, Instytuty: Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa oraz Filologii Polskiej zorganizowały Międzynarodową Konferencję na temat: *Roli komunikacji społecznej i mass mediów w integracji europejskiej*, przy współudziale Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki, Kijowskiego Uniwersytetu im. Borysa Grinczenka oraz Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. H. Skoworody w Perejasławiu-Chmielnickim. Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa w ramach współpracy międzynarodowej z Kijowskim Uniwersytetem Narodowym im. Tarasa Szewczenki, Kijowskim Uniwersytetem im. Borysa Grinczenka i Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. H. Skoworody w Perejasławiu-Chmielnickim planuje powołanie wspólnych zespołów badawczych, organizację konferencji, poświęconych stosunkom polsko-ukraińskim w kontekście sytuacji międzynarodowej, wymianę studentów oraz wprowadzenie podwójnego dyplomowania.

Małgorzata Soja
Malwina Siewier

Uniwersytet Gdański

Instytut Politologii jest jednym z czterech instytutów tworzących Wydział Nauk Społecznych UG (Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa, Instytut Pedagogiki, Instytut Psychologii).

Umiejdzynarodowienie uczelni może być rozumiane jako szansa zarówno na podwyższenie jakości kształcenia i ściślejszego powiązania go z tendencjami na globalnym rynku pracy, jak i bardziej dynamiczny rozwój badań oraz promocji ich wyników za granicą. Dodaną wartością tego procesu jest także wymuszanie tworzenia systemu transparentnych, zobiektywizowanych i kontrolowanych społecznie kryteriów oceny dorobku naukowego pracowników rodzimych uczelni oraz nowoczesnych systemów zarządczych służących jej rozwojowi.

Umiejdzynarodowienie uczelni to proces integrowania wymiaru międzynarodowego, międzykulturowego i globalnego z celami, funkcjami i sposobami działania szkolnictwa wyższego¹. Do narzędzi jej wdrażania można zaliczyć: wymianę studentów i kadry akademickiej, internacjonalizację curriculumów i podręczników, międzynarodowe projekty badawcze i wdrożeniowe, współpracę z firmami międzynarodowymi przy stażach studenckich i formach dydaktycznych opartych na badaniach na zlecenie, a także popularyzację osiągnięć naukowych w mediach i agencjach międzynarodowych². Do składników procesu internacjonalizacji można zaliczyć kierownictwo uczelni, zaangażowanie międzynarodowej kadry, dostępność finansową, przystosowalność programów studiów dla studentów zagranicznych, obecność i stopień integracji obcokrajowców oraz międzynarodowe jednostki pozanaukowe. Najczęściej wymienianymi wskaźnikami, którymi można ocenić poziom internacjonalizacji uczelni, są³:

- liczba zagranicznych wykładowców w stosunku do ogólnej ich liczby,
- liczba zagranicznych badaczy pracujących przez co najmniej 1 tydzień,
- procent studentów zagranicznych studiujących w uczelni (*degree mobility*),

---

1 J. Knight, *Internationalization remodeled: Definition, approaches, and rationales*, „Journal of Studies in International Education” 2004, vol. 8, s. 5–31.

2 B. Siwińska, *Uniwersytet ponad granicami. Internacjonalizacja szkolnictwa wyższego w Polsce i w Niemczech*, Warszawa 2014.

3 U. Brandenburg, H. de Wit, *The end of internationalization*, „International Higher Education” 2001, no 62, s. 15–16.

- procent studentów przyjeżdżających/wyjeżdżających w ramach programów wymiany (*credit mobility*),
- procent wykładowców wykładających za granicą (*teaching staff mobilities*),
- procent absolwentów otrzymujących dyplomy podwójne/wspólne (w stosunku do ogólnej liczby absolwentów),
- procent absolwentów – obcokrajowców (w stosunku do ogólnej liczby absolwentów),
- kwota środków pozyskanych na badania od zewnętrznych sponsorów zagranicznych (w stosunku do kwoty ogólnej pozyskiwanej od sponsorów zewnętrznych),
- kwota środków pozyskanych dzięki udziałowi w międzynarodowych wielostronnych projektach,
- liczba zatrudnionych zajmujących się internacjonalizacją w stosunku do ogólnej liczby pracowników.

W Polsce można zaobserwować wyraźną dwutorowość procesu internacjonalizacji na umiędzynarodowienie nauki i umiędzynarodowienie uczelni, co jest zgodne z cytowanymi wcześniej definicjami i kryteriami. Na polu internacjonalizacji badań naukowych najistotniejsze jest tworzenie sieci badawczych z wyraźnym naciskiem na sieci transgraniczne, regionalne oraz uelastycznienie zatrudnienia kadry naukowej. W kwestii internacjonalizacji uczelni priorytetowa wydaje się promocja, jakość programów kształcenia, e-learning, tworzenie unikatowych, innowacyjnych ofert kształcenia konsultowanych z globalnymi firmami i rekruterami, integrowanie interkulturowe studentów zagranicznych (tutoring, kursy językowe, kluby, platformy dyskusyjne, portale, audycje w językach narodowych w mediach uniwersyteckich lub regionalnych itp.). Na przecięciu tych pól pojawiają się kwestie akredytacji międzynarodowych, umów o uznawaniu dyplomów oraz programów podwójnego dyplomowania (*double diploma*). W tym kontekście umiędzynarodowienie nauki i szkolnictwa wyższego może być testem na otwartość Polski i gotowość wchodzenia w ekosystemy innowacyjności⁴.

Uniwersytet Gdański jest w trakcie kształtowania swojej dalekosiężnej strategii internacjonalizacji uczelni. Celem ogólnym umiędzynarodowienia UG jest

---

⁴ I. Hofman, *Umiędzynarodowienie uczelni – jak to zrobić dobrze*, „Nauka” 2015, nr 1, s. 135–144.

wzmocnienie pozycji i widoczności uczelni w znaczących sieciach badawczych i ekosystemach innowacyjności, zwiększenie atrakcyjności kształcenia i kwalifikacji absolwentów na globalnym rynku pracy oraz przywództwo w umiędzynarodowieniu regionu Pomorza.

Jednym z priorytetowych celów strategicznych jest umiędzynarodowienie badań naukowych. W latach ubiegłych zadbano o spisanie i przetłumaczenie na język angielski badawczych zainteresowań i najważniejszych publikacji wszystkich pracowników Uniwersytetu Gdańskiego. Bieżącym zadaniem jest jednak skuteczniejsza autoprezentacja kadry i infrastruktury badawczej na rzecz przyciągania partnerów projektów badawczych. Wydział Nauk Społecznych dba o to, by aktualizowane były strony poszczególnych zakładów, a odwiedzający nas naukowcy oglądali nasze nowoczesne laboratoria diagnostyki psychologiczno-pedagogicznej, studio radiowe i telewizyjne, a także zapoznali się z możliwościami publikacji w naszych czasopismach naukowych. W kwestii samych publikacji wydział i poszczególne instytuty wspierają swoich pracowników w przygotowywaniu artykułów do czasopism z *impact factor* poprzez konsultacje metodologiczne oraz edycję językową przez native speakerów. Organizuje się także szkolenia dotyczące pisania wniosków o granty międzynarodowe, oferowane jest wsparcie logistyczne i motywacyjne na wszystkich etapach aplikowania i realizacji projektów. Wydział dąży do pełniejszego zagospodarowania istniejących umów bilateralnych, sieci i systemów mobilności kadry na rzecz wchodzenia i inicjowania ponadnarodowych zespołów badawczych.

Pozostałe działania na rzecz internacjonalizacji nauki to:

- wsparcie na wszystkich etapach staży naukowych (naukowców UG i obcokrajowców na UG),
- promowanie zatrudnienia badaczy zagranicznych na UG, w tym doktorantów poza studiami III stopnia,
- zapewnienie pozytywnych doświadczeń pobytowych obcokrajowcom przybywającym w celu realizacji projektu lub profesorów wizytujących

W zakresie kolejnego celu strategicznego, jakim jest umiędzynarodowienie kształcenia, dąży się do zbudowania atrakcyjnej oferty kształcenia w języku angielskim. Aktualnie na wydziale pracują dwa interdyscyplinarne zespoły nad powołaniem nowych kierunków międzyobszarowych. Kluczowym zadaniem na rzecz wzbogacenia społeczności akademickiej o studentów z innych krajów jest poprawienie widoczności UG dla kandydatów spoza Polski i skuteczności rekrutacyjnej. Uniwersytet wrócił do obecności w wydawnictwach Fundacji

Perspektywy oraz jej internetowych wyszukiwarkach – Study in Poland. Pojęmowane są starania o obecność w anglojęzycznych nakładkach, budowana jest bardziej przyjazna obcokrajowcom strona w Word Press z wtyczką aplikacyjną. Biuro Wymiany z Zagranicą (International Office) prowadzi własne badania oraz tworzy sieć rekruterską, oferowane będą własne przejrzyste egzaminy językowe umożliwiające przyjęcie na studia kandydatów nie mających szans na zdobycie międzynarodowych certyfikatów językowych. Uczelnia dąży do zwiększenia retencji obcokrajowców poprzez przyjaźniejszy serwis przyjęcia (*welcome desk*) oraz indywidualizacji kształcenia. Przygotowany został kompleksowy program adaptacyjny dla świeżo przyjmowanych obcokrajowców (*Gateway*) oraz rozbudowywany jest system tutoringu.

Na Wydziale Nauk Społecznych większość obcokrajowców to młodzi obywatele Ukrainy, Białorusi oraz Federacji Rosyjskiej. Od kilku lat oferowane jest im wsparcie tutorów, którzy pomagają im zaplanować sobie pracę, rozłożyć w czasie studiowanie trudniejszych tekstów oraz pisanie prac/esejów. Tutorzy wielokrotnie pracują na konkretnych tekstach, dając studentom konstruktywną informację zwrotną. Podobna pomoc oferowana jest także anglojęzycznym doktorantom z Wietnamu, Chin czy Libii.

Ważnymi zadaniami na polu umiędzynaradawiania kształcenia na UG są:

- zmotywowanie i wsparcie dydaktyczno-językowe kadry UG (częściowo realizowane poprzez dofinansowanie zajęć na kierunkach anglojęzycznych),
- przyciągnięcie i zintegrowanie z programem kształcenia profesorów wizytujących (częściowo realizowane poprzez dofinansowanie ich pobytów),
- zawarcie umów o podwójnych dyplomach (*double diploma*) i przygotowanie realizacji programów w systemach 3/1, 2/2 (BA – AZJA), 1/1 (MA EUROPA),
- monitoring jakości kształcenia w ramach mobilności Erasmus i integracja nowych umów z anglojęzyczną ofertą oraz systemami podwójnych dyplomów.

Kolejnym celem strategicznym jest zwiększenie rozpoznawalności UG i Instytutu na arenie międzynarodowej. Uczelnia ubiega się o międzynarodowe akredytacje, a Wydział Nauk Społecznych włączył się poprzez zgłoszenie uczelni do Change-makers' Campus Ashoka U. Wiąże się to z wykazaniem inicjatywności samorządu i kół studenckich oraz polem do innowacji społecznych.

Wydział zorganizował już trzy międzynarodowe obozy innowacyjności, a jeden z pracowników wziął udział i otrzymał dyplom Ashoka U Commons – Launching Co-curricula Students' Ventures. Wydział od kilku lat współpracuje z programem Southwestern Advantage Internship, który oferuje szkolenie, rozwijając się w obszarze wielu umiejętności, np. w zakresie budowania pewności siebie, automotywacji, ustalania celów. Studenci uczą się zakładania firmy, a następnie prowadzą własne przedsiębiorstwo, organizując sprzedaż zintegrowanych systemów edukacyjnych dla rodzin w Ameryce Północnej. Każdego lata około 50 studentów WNS podejmuje wyzwanie, podpisuje kontrakt, zakłada start up, udoskonala produkty edukacyjne Southwestern, bada ich przydatność dla rodzin amerykańskich i sprzedaje je w USA, a przy okazji nabywa kompetencje niezbędne dla przedsiębiorcy i handlowca. Starania o akredytacje oraz liczne inne działania mają za zadanie zwiększenie obecności UG w znaczących rankingach, stowarzyszeniach, sieciach współpracy naukowej. Kadra UG dba o okazje do prezentacji uczelni na kluczowych targach, konferencjach kształcenia wyższego itp.

Uniwersytet Gdański przystąpił także do międzyuczelnianego programu *Study in Pomorskie* zainicjowanego przez urząd marszałkowski i mającego na celu pełniejsze zagospodarowanie działań kilku pomorskich uczelni na rzecz umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego na Pomorzu. Uczelnia wyznaczyła sobie szczególną rolę w zakresie rozwijania współpracy z międzynarodowymi firmami i inwestorami na Pomorzu, przyjmowania zleceń na badania i organizację staży, wspólne poszukiwanie talentów wśród społeczności studentów zarówno z Pomorza, jak i tych przybyłych do regionu z całego świata. Tu także swoje zasługi ma Wydział Nauk Społecznych, zwłaszcza w zakresie organizacji obozów innowacyjności oraz targów pracy wspólnie z Olivia Gate. Pracownicy WNS są szczególnie aktywni w zakresie budowania modelu integracji obcokrajowców, pomocy psychologicznej oraz diagnozy ich potrzeb nie tylko edukacyjnych. Z racji bliskiej współpracy z Instytutem Konfucjusza UG pełni kluczową rolę w promocji regionu Pomorza w Chinach. Pracownicy WNS są zaangażowani w liczne eventy międzykulturowe pokazujące zarówno kampus uniwersytecki, jak i cały region jako otwarty na przybyszy i zagospodarowujący ich różnorodność do podnoszenia jakości badań oraz kształcenia.

Umiędzynarodowienie działalności dydaktycznej i naukowej odbywa się poprzez wymianę studentów i naukowców, współpracę badawczą z zagranicznymi

ośrodkami naukowym, organizowanie konferencji, sympoziów międzynarodowych oraz publikacje międzynarodowe.

W latach 2013–2016 w programie Erasmus w Instytucie Politologii uczestniczyło 21 studentów (11 wyjeżdżających, 10 przyjeżdżających). W Instytucie na studiach I i II stopnia studiowało 27 obcokrajowców, a na studiach III stopnia 5 osób.

Instytut Politologii bierze udział w tworzeniu oferty programowej dla cudzoziemców w postaci przygotowywanych studiów Intercultural and Business Relations in Europe. W ramach oferty dydaktycznej prowadzone są zajęcia w języku angielskim, z których korzystać również mogą studenci zagraniczni. Prowadzone są także wykłady przez cudzoziemców (profesorów wizytujących).

Pracownicy Instytutu wyjeżdżali na staże naukowe do Alamah Tabatabai University (Iran), Fundacji Króla Fajsała (Arabii Saudyjskiej), Uniwersytetu Katarskiego w Doha; Instytutu Barentsa w Kirkenes afiliowanego przy Uniwersytecie w Tromso w Norwegii, Uniwersytetu w Rovaniemi (Finlandia). W tym samym okresie na stażach naukowych w Instytucie Politologii przebywały dwie osoby z Ukrainy.

Instytut Politologii współpracuje z uczelniami zagranicznymi na podstawie programu wymiany międzynarodowej studentów i pracowników ERASMUS, poza uczelniami z którymi współpracuje Uniwersytet Gdański jako całość:

- Wyższa Szkoła Nauk Politycznych i Administracji w Bukareszcie (Rumunia),
- Uniwersytet Komeniusza w Bratysławie (Słowacja),
- Uniwersytet w Eger (Węgry),
- Uniwersytet w Trnavie (Słowacja),
- Uniwersytet w Padwie (Włochy),
- Neden Nuh Naci Yazgan Universitesi (Turcja),
- Uniwersytet w Bremie (Niemcy),

W latach 2013–2016 wymiana objęła 17 studentów i 10 pracowników.

Studenci Instytutu regularnie wyjeżdżają na zagraniczne stypendia (Stypendium Husa, Japonia). Instytut Politologii poza uczelniami związanymi z Uniwersytetem Gdańskim umowami o współpracy współpracuje również z Uniwersytetem w Messynie oraz Uniwersytetem Fryderyka II w Neapolu, ma również podpisane Memorandum o współpracy z Alamah Tabatabai University, Iran.

Pracownicy Instytutu byli zapraszani na wykłady do ośrodków akademickich m.in. w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, na Słowacji, w Gruzji, Rumunii, Słowenii, we Włoszech, Chinach, Irlandii, Indiach, Iranie, Hiszpanii.

W latach 2013–2016 w Instytucie Politologii zorganizowano następujące konferencje międzynarodowe:

- Międzynarodowe Seminarium i Warsztaty: Social Science and Energy Issue – Projekt *Podnoszenie świadomości studentów nauk społecznych w zakresie środowiska i zmian klimatycznych*, Gdańsk 22.02.2016;
- XII Międzynarodowa Konferencja Naukowa Edukacja dla Bezpieczeństwa: *Paradygmaty kultury bezpieczeństwa*, Gdańsk 06–08.04.2016, wraz z Wyższą Szkołą Bezpieczeństwa;
- II Międzynarodowa Konferencja: *Contemporary Arab and Muslim World in the International Relations Politics, Economy, Law, and Culture*, Gdańsk 13–14.10.2016;
- XI Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Edukacja dla bezpieczeństwa*, 08–10.04.2015, wraz z Wydziałem Studiów Społecznych w Gdańsku Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa;
- I Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Mit, rytuał i symbol w polityce*, 08.05.2015;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Specyfika współczesnych konfliktów na świecie*, 15.05.2015;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Contemporary Arab World in the International Relations*, 24.09.2015;
- II Międzynarodowa Konferencja Uniwersytetu Gdańskiego o Bezpieczeństwie, 15–16.10.2015;
- Międzynarodowa Konferencja/Warsztaty z Edukacji Globalnej – *Oblicza Afryki – Kenia pod lupą*, 04–05.11.2015, współorganizator: Fundacja Solidarityfilm.doc;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Rola organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych w polskiej polityce zagranicznej na obszarach objętych małym ruchem granicznym*, 25.11.2015, współorganizator: Towarzystwo Edukacyjne Wiedza Powszechna;
- I Międzynarodowa Konferencja o Bezpieczeństwie, wraz z Dolnośląską Szkołą Wyższą, Gdańsk 16–17.10. 2014;

- Międzynarodowa debata z udziałem czeskich studentów z Ostrawy na temat Wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa w XXI w., 11.04.2014;
- Sympozjum naukowe poświęcone dziejom stosunków polsko-niderlandzkich, 15.10.2013 r. wraz z Polską Akademią Nauk;

Pracownicy Instytutu brali udział w projektach międzynarodowych rozliczanych przez UG – *Podnoszenie świadomości studentów nauk społecznych w zakresie środowiska i zmian klimatycznych* (Rozwój polskich uczelni); *PWP Uniwersytet Jutra*; Umiejdzynarodowienie kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim poprzez współpracę z Uniwersytetem Houston-Downtown; *Children's University for Europe*; KOMISJA EUROPEJSKA/JEAN MONNET PROGRAMME.

Instytut wydaje dwa pisma „Gdańskie Studia Międzynarodowe” (Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego), „Cywilizacja i Polityka” (Wydawnictwo Adam Marszałek) oraz we współpracy z Instytutem Geografii „Journal of Geography, Politics and Society”.

Tadeusz Dmochowski
Marta Sitarz

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Umiejdzynarodowienie oferty dydaktycznej oraz doświadczeń naukowych pracowników stanowi jeden z najważniejszych strategicznych celów Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego. W ramach realizacji tego zamierzenia Instytut systematycznie podejmuje działania na rzecz:

- rozszerzenia oferty edukacyjnej w języku angielskim dla studentów studiów I i II stopnia;
- wspierania studentów oraz kadry naukowo-dydaktycznej w związku z korzystaniem z programów mobilności akademickiej;
- regularnego organizowania konferencji międzynarodowych oraz wykładów z udziałem *visiting professors*;
- inicjowania i pogłębiania współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi i instytucjami naukowo-badawczymi, szczególnie z Europy Środkowo-Wschodniej;
- wspierania międzynarodowych przedsięwzięć badawczych, wydawniczych oraz w ramach członkostwa w międzynarodowych towarzystwach politologicznych (European Consortium for Political Research).

Oferta dydaktyczna w języku angielskim

W ramach prowadzonych kierunków studiów Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa oferuje studentom zajęcia w języku angielskim prowadzone przez pracowników Instytutu i *visiting professors*. Ponadto, Instytut odwiedzany jest przez studentów pochodzących z krajów uczestniczących w programie Erasmus+ oraz innych programów mobilności akademickiej.

Mobilność międzynarodowa studentów oraz nauczycieli akademickich

W ramach programu Erasmus+ studenci Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa mogą odbywać część studiów w jednym z ośrodków akademickich w Europie, z którym Instytut zawarł umowy bilateralne. Porozumienia te stwarzają również pracownikom Instytutu możliwość przeprowadzenia wykładów w instytucjach partnerskich. W każdym roku akademickim z Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa wyjeżdża kilkunastu studentów oraz kilku pracowników. W ramach programu Erasmus+ i innych porozumień Instytut współpracuje z następującymi uniwersytetami:

- Uniwersytet w Padwie (Włochy), Instytut Nauk Politycznych, Prawnych i Studiów Międzynarodowych (Università degli Studi di Padova, Dipartimento di Scienze Politiche Giuridiche e Studi Internazionali);
- Uniwersytet La Sapienza w Rzymie (Włochy), Instytut Nauk Politycznych (Università degli Studi di Roma La Sapienza, Dipartimento di Scienze Politiche);
- Uniwersytet we Florencji (Włochy), Instytut Nauk Politycznych i Społecznych (Università degli Studi di Firenze, Dipartimento di Scienze Politiche e Sociali);
- Uniwersytet L'Orientale w Neapolu (Włochy), Instytut Nauk Humanistycznych i Społecznych (Università degli Studi di Napoli L'Orientale, Dipartimento di Scienze Umane e Sociali);
- Bełgoradzki Państwowy Badawczy Uniwersytet (Rosja), Wydział Dziennikarstwa;
- Kubański Państwowy Uniwersytet w Krasnodarze (Rosja), Wydział Dziennikarstwa;
- Uralski Federalny Uniwersytet w Jekaterinburgu (Rosja), Wydział Dziennikarstwa;
- Państwowy Uniwersytet w Woroneżu (Rosja), Wydział Dziennikarstwa;
- Południowy Federalny Uniwersytet, Rostów nad Donem (Rosja), Wydział Filologii i Dziennikarstwa;
- Wydziały i Katedry Dziennikarstwa Państwowych Uniwersytetów w: Czelabińsku, Astrachaniu, Stawropolu, Togliatti i Czycie (Rosja);
- Institute for Technology Assessment and Systems Analysis (ITAS) w Karlsruhe (Niemcy);
- Uniwersytet Śląski w Opawie (Czechy), Slezská univerzita v Opavě (Fakulty veřejných politik);
- Uniwersytet w Lublanie (Słowenia), Wydział Nauk Społecznych (University in Ljubljana, Slovenia, Faculty of Social Sciences);
- Uniwersytet w Bukareszcie (Rumunia), University of Bucharest;
- Uniwersytet Ostrawski (Czechy), Ostravská univerzita v Ostravě;
- Uniwersytet Masaryka w Brnie (Czechy), Masaryková univerzita v Brnie;
- Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja), Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ jest również partnerem w dwóch międzynarodowych sieciach naukowych: COST (European Cooperation in Science and Technology) oraz ECPR (European Consortium for Political Research). W 2016 r. indywidualne stypendium zagraniczne w ramach International Visegrad Fund realizowała dr Ewelina Wiszczun. W listopadzie i grudniu 2016 r. 60 godzin zajęć przeprowadził profesor wizytujący Aleksandr Koroczeński (Rosja). Zagraniczni badacze brali także udział w konferencjach organizowanych w 2016 r. przez INPiDz UŚ:

- *Komunikowanie lokalno-regionalne w dobie społeczeństwa medialnego* (miejsce konferencji: Ustroń, termin: 24–25 listopada 2016 r.) – gość specjalny: prof. dr hab. Aleksandr Koroczeński (Biełgorodzki Państwowy Uniwersytet);
- *Polska po wyborach – politologiczne, społeczne i psychologiczne konsekwencje elekcji 2015 roku* (miejsce konferencji: Wisła, termin: 27–28 października 2016 r.) – gość specjalny prof. Hubert Tworzecki (Emory University, Atlanta).

Prace badawcze realizowane z partnerami zagranicznymi w 2016 roku

W 2016 r. pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ uczestniczyli w 18 projektach badawczych realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi. Przedsięwzięcia te są realizowane i finansowane w ramach działalności statutowej Instytutu oraz dzięki finansowaniu z rozmaitych źródeł zewnętrznych (m.in. środków European Cooperation in Science and Technology, Narodowego Centrum Nauki czy Funduszu Wyszehradzkiego). Wśród projektów znalazły się:

- Intergovernmental Media Relations and Agenda Building During the Smolensk Airline Crash (partner: University of Florida, College of Journalism and Communications) – wykonawca: dr hab. Agnieszka Turska-Kawa (okres realizacji: I–VI 2016);
- The Rashomon Effect of an Air Crash: Examining the Narrative Battle over the Smolensk Disaster (partner: University of Florida, College of Journalism and Communications) – wykonawca: dr hab. Agnieszka Turska-Kawa (okres realizacji: IX–XII 2016);
- Professionalisation and Social Impact of European Political Science (sieć naukowa: European Cooperation in Science and Technology,

- koordynator: Italian Centre for Research on Universities and Higher Education Systems) – przedstawicielka Polski: dr hab. Agnieszka Turska-Kawa (okres realizacji: 2016–2020);
- Media wobec idei świeckiego państwa (partner: Keele University, School of Humanities, Anglia) – kierownik: dr Damian Guzek (okres realizacji: 21 IX–15 X 2016);
  - Dynamics of Religious Media in Europe (partnerzy: Appalachia State University USA; University of Malta, Malta; Villanova University in Madrid, Hiszpania; Catholic University of Ruzomberok, Słowacja) – koordynator: dr Damian Guzek (okres realizacji: 2016–nadal);
  - Media concentration and the rise of multinational companies (partnerzy: University of Zaragoza, Hiszpania; Dublin City University, Irlandia) – wykonawca: dr Damian Guzek (okres realizacji: 2015–2016);
  - Коммуникационные стратегии современного мира (partner: Kubański Państwowy Uniwersytet w Krasnodarze, Rosja) – wykonawca: dr Patrycja Szostok (okres realizacji: 2008–nadal);
  - Democratization Processes in Poland and Slovenia: Comparative Study (partner: University of Ljubljana, Faculty of Social Sciences) – wykonawcy: dr hab. Agnieszka Turska-Kawa, dr hab. Marian Gierula, dr Patrycja Szostok, dr Katarzyna Brzoza, dr Monika Kornacka-Grzonka, dr Robert Rajczyk, dr hab. Rafał Głajcar, dr Sebastian Kubas, dr Małgorzata Lorencka, dr hab. Małgorzata Myśliwiec, dr hab. Waldemar Wojtasik, dr hab. Mariusz Kolczyński, dr Marta Obrębska, prof. dr hab. Sylwester Wróbel, dr hab. Marian Mitrega, dr Natalia Stępień-Lampa, dr Bożena Zasepa oraz dr Paweł Grzywna (okres realizacji: 2016–2017);
  - Media and the Ukraine Crisis (partner: University of Helsinki, Department of Social Research Media and Communication Studies) – wykonawcy: dr Patrycja Szostok, dr Damian Guzek, dr Dagmara Głuszek-Szafraniec (okres realizacji: 2016);
  - Коммуникационные стратегии современного мира (partner: Kubański Państwowy Uniwersytet w Krasnodarze, Rosja) – wykonawca: dr hab. Marian Gierula (okres realizacji: 2008–nadal);
  - Кому нужен образованный журналист? Об обучении журналистов в Польше (partner: Petersburski Państwowy Uniwersytet, Instytut Wyższa Szkoła Dziennikarstwa i Masowej Komunikacji, Sankt

- Petersburg, Rosja) – wykonawca: dr hab. Marian Gierula (okres realizacji: 2005–nadal);
- Elections in Poland and Spain and their consequences (partnerzy: Universidad Complutense, Madryt, Hiszpania oraz Slezská univerzita v Opavě, Czechy) – partner: dr hab. Małgorzata Myśliwiec, dr hab. Mariusz Kolczyński (współpraca: dr Dagmara Głuszek-Szafranec) (okres realizacji: 2016);
  - Media masowe jako narzędzie kreowania obrazu otaczającej rzeczywistości (partner: Kubański Państwowy Uniwersytet, Wydział Dziennikarstwa, Krasnodar, Rosja) – współwykonawca: mgr Joanna Gierula (okres realizacji: 2016);
  - Profesjonalne przygotowanie dziennikarza podąża za zmieniającymi się trendami (partner: Petersburski Państwowy Uniwersytet, Instytut Wyższa Szkoła Dziennikarstwa i Masowej Komunikacji, Sankt Petersburg, Rosja) – wykonawca: mgr Joanna Gierula (okres realizacji: 2016);
  - Von der Agora zur Cyberworld-Plaza: politische, soziale, kulturelle, digitale Dimensionen des öffentlichen Raumes (partnerzy: Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) RFN, Eusko Ikaskuntza-sociedad De Estudios Vascos de Donostia, San Sebastian) – partner: prof. dr hab. Andrzej Kiepas, dr hab. Zbigniew Oniszczyk (współudział) (okres realizacji: 2016);
  - Diversity of Roman Catholics (partner: Akademie Věd České Republiky) – koordynator: dr hab. Waldemar Wojtasik, dr hab. Agnieszka Turska-Kawa (okres realizacji: 2016–2017);
  - The power-transition theory (partner: National Taiwan University) – wykonawca: dr Ewelina Wiszczun (okres realizacji: 2016–2017).

Działalność naukowa, wydawnicza oraz aktywność w międzynarodowych stowarzyszeniach politologicznych

Odnosząc się do działalności wydawniczej, warto wspomnieć, iż Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ jest wydawcą trzech czasopism, które znajdują się w wykazie czasopism punktowanych MNiSW: „Political Preferences” (9 pkt), „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” (7 pkt) oraz „Pisma Humanistyczne” (5 pkt). Czasopisma te publikują artykuły w języku angielskim, pisane nie tylko przed polskich przedstawicieli nauk politycznych, ale także naukowców z zagranicy. Wszystkie artykuły są recenzowane zgodnie

z zasadami *double-blind peer review*, a czasopisma mogą poszczycić się międzynarodowymi radami redakcyjnymi, w skład której wchodzi wybitni politolodzy z wiodących uniwersytetów europejskich.

Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ jest członkiem instytucjonalnym prestiżowego The European Consortium for Political Research (ECPR). Przedstawicielem UŚ w tej organizacji jest dr hab. Agnieszka Turska-Kawa. Członkami tej organizacji są następujący pracownicy: dr Katarzyna Brzoza, dr Anna Czyż, dr Dagmara Głuszek-Szafraniec, dr Damian Guzek, dr hab. Mariusz Kolczyński, dr Monika Kornacka-Grzonka, dr hab. Miron Lakomy, mgr Maciej Marmola, dr hab. Małgorzata Myśliwiec, dr Marta Obrębska, dr Robert Radek, dr Robert Rajczyk, dr Tomasz Słupik, dr hab. Jacek Surzyn, dr Agnieszka Turoń-Kowalska oraz dr hab. Waldemar Wojtasik. Pracownicy naukowcy Instytutu są również aktywni w ramach innych organizacji, np. Deutsche Gesellschaft für Publizistik und Kommunikationswissenschaft (dr hab. Zbigniew Oniszczyk), Religious Research Association (dr hab. Agnieszka Turska-Kawa, dr hab. Waldemar Wojtasik), European Communication Research and Education Association, Temporary Working Group Media and Religion (dr Damian Guzek). Pełnią również funkcje w radach redakcyjnych zagranicznych czasopism: „Naukowe Wiadomości Belgoradzkiego Państwowego Uniwersytetu – Humanistyczne Nauki” (dr hab. Marian Gierula), „Вестник ВГУ. Филология. Журналистика” (dr hab. Marian Gierula), „Wiek Informacji” (dr hab. Marian Gierula) oraz „Central European Journal of Communication” (dr hab. Zbigniew Oniszczyk).

Mariusz Kolczyński

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Internacjonalizacja to jedno z wiodących haseł strategii rozwoju Instytutu Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa (wcześniej Instytut Nauk Politycznych) Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Oprócz kierunków politologia oraz bezpieczeństwo narodowe w roku akademickim 2016/2017 uruchomiony został nowy kierunek, tj. stosunki międzynarodowe, co jeszcze bardziej mobilizuje zarówno pracowników, jak i studentów do aktywności o charakterze międzynarodowym.

Ze względu na dotychczasową tradycję, a także zainteresowania badawcze współpraca naukowa pracowników Instytutu dotyczyła głównie uczelni (lub poszczególnych badaczy) na Słowacji, w Niemczech, Hiszpanii, Kanadzie, Ukrainie i Rosji. W przypadku Słowacji (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy; Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie) współpraca obejmuje wspólne publikacje, konferencje naukowe, prowadzenie zajęć dydaktycznych (*visiting professor*), a także opracowanie wspólnego kierunku studiów. Założenia strategiczne Instytutu mają na celu większą koncentrację międzynarodowych projektów badawczych i umocnienie profilu IPMiB.

Kolejny kierunek aktywności dotyczy jak największej obecności pracowników Instytutu we władzach towarzystw międzynarodowych. Do tej pory udało nam się włączyć w struktury kierownicze Central Political Science Association (CEPSA) oraz International Political Science Association (IPSA).

Instytut Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa UJK w Kielcach uczestniczy w procesie ujednolicania i harmonizacji europejskiego systemu szkolnictwa wyższego głównie poprzez promowanie mobilności oraz umiędzynarodowienie badań i kształcenia studentów.

W wyniku procesu europeizacji wprowadzony został Europejski System Transferu Punktów (ECTS). Umożliwia on zaliczenie okresu studiów realizowanych poza uczelnią macierzystą, bez względu na różnice pomiędzy treściami programowymi. Pozwoliło to na aktywny udział Instytutu w programie Erasmus. W jego ramach zawarto umowy dwustronne z uczelniami z takich państw, jak Hiszpania, Włochy, Niemcy, Wielka Brytania, Chorwacja, Bułgaria, Słowacja, Turcja. Spośród 11 umów, 7 zaowocowało wyjazdem bądź przyjazdem studentów, bądź nauczycieli akademickich. Spośród trzech umów niewykorzystanych, dwie dotyczą współpracy z uczelniami tureckimi, gdzie ze względu

na niestabilną sytuację polityczną, chętni na chwilę obecną nie dostają odpowiedniej zgody władz Instytutu. Trzecia, umowa z Uniwersytetem w Genewie została podpisana w 2017 r. i prawdopodobnie stanie się podstawą wyjazdu w następnym procesie rekrutacyjnym.

Ważnym elementem procesu umiędzynarodawiania jest przygotowanie studentów do uczenia się w językach obcych. Dotyczy to nie tylko lektoratu języka obcego w programie studiów, ale także wprowadzenia do planu studiów przedmiotu realizowanego w języku obcym. Zaangażowanie studentów obcojęzycznych do aktywnego udziału w zajęciach pozwala na zwiększenie umiejętności językowych studentów, kształtowanie ich kompetencji interpersonalnych oraz zachęcenie ich do podjęcia mobilności.

W ramach zachęcenia studentów i pracowników naukowych do wyjazdów zagranicznych organizowane są spotkania mające na celu wyjaśnienie formalnej strony udziału w programie Erasmus. Pomimo, że wyjazdy takie odbywają się w obszarze kształcenia, mobilność może zaowocować dalszą współpracą w zakresie nauki, poprzez realizację wspólnych projektów badawczych, organizację konferencji czy wspólne publikacje wyników badań naukowych.

W najbliższej przyszłości planujemy poszukiwanie nowych możliwości w zakresie zawierania umów dwustronnych, zwiększenie liczby mobilności studentów i pracowników, otwarcie nowych kierunków wyjazdów, nie tylko w Europie, ale także poza jej granicami. Zależy nam na pełniejszym wykorzystaniu umów już podpisanych i aktywnych, głównie poprzez zwiększenie liczby mobilności w ich ramach. Ważne będzie spełnienie warunku pełnej reprezentacji geograficznej w Europie, a celem naszych poszukiwań będą przede wszystkim państwa skandynawskie.

W związku ze zmianami w Instytucie Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa i otwieraniem nowych kierunków kształcenia priorytetem będzie zawieranie umów nie tylko w obszarze politologicznym, jak to miało miejsce do tej pory, ale także z uczelniami kształcącymi w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa i stosunków międzynarodowych.

W związku z rozszerzaniem oferty przez Biuro Współpracy Międzynarodowej UJK w ostatnim roku pojawiła się możliwość włączenia się w nowe programy współpracy z uczelniami z takich państw, jak Gruzja, Rosja, Ukraina oraz Chiny. W odniesieniu do współpracy pozaeuropejskiej zależy nam nie tylko na nowych możliwościach wyjazdu, ale także przyjmowaniu studentów

i pracowników naukowych w naszym Instytucie. W odniesieniu do ostatnich – przedłużenie kooperacji z obszaru kształcenia na obszar nauki.

O ile wyjazdy na studia cieszą się dużym zainteresowaniem wśród studentów, równie ważnym wydaje się motywowanie ich do uczestniczenia w praktykach zagranicznych, w ramach których możliwe jest nabycie praktycznych umiejętności.

Na zakończenie warto również wspomnieć o interesującej inicjatywie, która ma już wieloletnią tradycję i nosi nazwę Szkoła Otwartego Umysłu, tj. Międzynarodowy Projekt Integracyjny dla Studentów i Doktorantów. Jest to oddolna inicjatywa naukowych kół studenckich z różnych państw, która została sformalizowana poprzez podpisanie w 2008 r. umowy pomiędzy Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach a Narodowym Uniwersytetem im. I. Ogienki w Kamieńcu Podolskim¹.

Konkludując, należy podkreślić, że główne kierunki umiędzynarodowienia, które zamierza realizować IPMiB, to:

- zwiększenie liczby grantów z udziałem badaczy zagranicznych,
- umocnienie zespołów badawczych realizujących międzynarodowe projekty i publikujących w językach kongresowych,
- podpisanie kolejnych umów w ramach Erasmusa+ (zwłaszcza z uniwersytetami na południu Europy),
- zwiększenie liczby studentów uczestniczących w wymianie międzynarodowej.

*Katarzyna Gruszko
Agnieszka Kasińska-Metryka*

---

¹ Zob. więcej <http://ifo.ujk.edu.pl/wp-content/uploads/2015/05/SZKO%C5%81A-OTWARTEGO-UMYS%C5%81U.pdf>.

Uniwersytet Marii-Curie Skłodowskiej w Lublinie

Na Wydziale Politologii UMCS umiędzynarodowianiu podlega proces dydaktyczny oraz prowadzenie badań naukowych. U podstaw tych działań legło przekonanie – wyrażone w strategii umiędzynarodowiania przyjętej uchwałą Rady w dniu 15 lipca 2016 r. na lata 2016–2021 – że jest ono dominującą tendencją rozwoju szkolnictwa wyższego w skali globu, potwierdzeniem funkcjonowania cywilizacji wiedzy i edukacji. W dokumencie tym podkreślono, że powstaje globalna przestrzeń edukacyjna i badawcza, w której rywalizują nie tylko uniwersytety, ale i państwa, a jakość oferty dydaktycznej, umiejętność przyciągania zagranicznych studentów i wysoko wykwalifikowanej kadr naukowej, umiędzynarodowianie wyników prowadzonych badań naukowych i zaangażowanie w proces dydaktyczny na zagranicznych uczelniach, stały się symbolami cywilizacyjnej atrakcyjności i nowoczesności.

Proces umiędzynarodowiania Wydziału Politologii UMCS warunkowany jest czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Do czynników wewnętrznych należy: 1) dynamiczny rozwój kadry naukowej znającej języki obce i prowadzącej badania naukowe na wysokim poziomie, a w konsekwencji wysoka jakość oferty dydaktycznej; 2) dotychczasowe osiągnięcia i doświadczenia w zakresie międzynarodowej współpracy naukowej i dydaktycznej; 3) poszerzanie liczby partnerów zagranicznych Wydziału, 4) poszerzanie oferty kształcenia w językach obcych.

Do czynników zewnętrznych należy: 1) członkostwo Polski w Unii Europejskiej i innych organizacjach regionalnych jak chociażby Grupa Wyszehradzka, umożliwiające pozyskiwanie finansowania na wsparcie umiędzynarodowiania badań i kształcenia; 2) położenie geopolityczne umożliwiające rozwijanie współpracy naukowej i dydaktycznej z partnerami – należącymi także do priorytetowych kierunków naszego państwa – na obszarze poradzieckim oraz Dalekiego Wschodu; 3) zaangażowanie władz miasta Lublin w umiędzynarodowianie uczelni wyższych ze szczególnym uwzględnieniem formuły „kompetencji wschodnich”. Istotnym sukcesem – mimo ciągłej dominacji studentów z obszaru poradzieckiego – jest stałe różnicowanie i poszerzanie geograficznych kierunków pochodzenia studentów zagranicznych; 4) relatywnie niskie koszty studiowania w Polsce na tle państw zachodnich i relatywnie niskie koszty utrzymania w Lublinie na tle innych miast polskich; 5) spójność działań Wydziału Politologii UMCS na rzecz umiędzynarodowienia z dokumentem MNiSzW *Program umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego* z 2015 r.

Umiejdzynarodowianie procesu dydaktycznego

Umiejdzynarodowianie procesu dydaktycznego jest dynamicznym procesem, przejawiającym się w różnorodnej formie. Obejmuje on wymianę w ramach programu Erasmus, co umożliwia oferta licznych zajęć prowadzonych w języku angielskim, podejmowanie studiów na „ścieżkach” polskojęzycznych przez studentów obcokrajowców głównie z obszaru poradzieckiego, uruchomienie „ścieżki” kształcenia w języku angielskim oraz zapraszanie „profesorów wizytujących” do prowadzenia zajęć – najczęściej w języku angielskim – na kierunkach studiów prowadzonych przez Wydział.

Liczba uczelni partnerskich w ramach programu Erasmus podlegała zmianie od około 4–5 w połowie I dekady XXI w. do ponad 30 w I połowie II dekady XXI w. i 28 w 2017 r. Studenci Wydziału zaczęli wyjeżdżać na uczelnie partnerskie od początku XXI w. Wówczas zaczęli także na Wydział przyjeżdżać studenci zagraniczni, ale tacy, którzy studiowali w języku polskim. Na przełomie I i II dekady XXI w. liczba wyjeżdżających studentów zbliżała się nawet do około 20 rocznie. W ostatnich latach zauważalny jest spadek zainteresowania studentów Wydziału podejmowaniem studiów na uczelniach partnerskich w ramach programu Erasmus. Liczba wyjeżdżających studentów ustabilizowała się na poziomie nieznacznie przekraczającym 10. Nową tendencją staje się wzrost zainteresowania studentów wyjazdami na praktyki w ramach programu Erasmus.

Tabela 1. Wymiana studentów w ramach programu Erasmus

Rok akademicki	Studenci wyjeżdżający (polscy)		Studenci przyjeżdżający (zagraniczni)	
	studia Erasmus	praktyki Erasmus	Erasmus	Brazylia
2012/2013	12	0	13	1
2013/2014	7	1	12	1
2014/2015	16	1	14	0
2015/2016	11	3	15	0
2016/2017	11	2	12	5

Źródło: opracowanie własne.

Znaczącym zaś sukcesem Wydziału jest zwiększenie liczby zagranicznych studentów podejmujących studia. Przyczyniło się do tego znaczne

zwiększenie liczby zajęć oferowanych w języku angielskim. W roku akademickim 2016/2017 liczba takich zajęć przekroczyła 80. Skutkowało to wzrostem liczby studentów zagranicznych podejmujących studia i ich stabilizacją na poziomie kilkunastu rocznie.

Obok programu Erasmus istotną tendencją umiędzynarodowienia kształcenia na Wydziale Politologii UMCS jest wzrost liczby studentów zagranicznych podejmujących studia na prowadzonych kierunkach. W maju 2017 r. liczba studentów zagranicznych studiujących na Wydziale wynosiła 322. Na większości kierunków kształcenie realizowane jest w języku polskim. Istotnym wydarzeniem w zakresie umiędzynarodowienia stało się uruchomienie od roku akademickiego 2015/2016 kształcenia w języku angielskim na studiach II stopnia na kierunku „stosunki międzynarodowe”. Uruchomienie tych studiów skutkuje znaczącym poszerzeniem geograficznych kierunków studentów przyjeżdżających. Obok „tradycyjnych” kierunków jak Ukraina czy Białoruś, studia zaczęli podejmować studenci z Azerbejdżanu, Gruzji, ale także Francji, Hiszpanii, Japonii, Maroka, Turcji, Zimbabwe, Stanów Zjednoczonych. W wyniku podjętych działań, nowym, perspektywicznym kierunkiem przyjazdów studentów zagranicznych ma szansę stać się Tajwan.

Ważnym poszerzenia oferty dydaktycznej w języku angielskim – po uruchomieniu kształcenia na studiach II stopnia na kierunku „stosunki międzynarodowe” – jest podjęcie decyzji o uruchomieniu od roku akademickiego 2017/2018 studiów III stopnia w języku angielskim w zakresie nauk o polityce. Kandydatom oferowany jest innowacyjny program kształcenia.

Istotnym elementem umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest włączanie do procesu dydaktycznego profesorów wizytujących. Od lat Wydział współpracuje w tym zakresie z Fundacją Fulbrighta, pozyskując amerykańskich nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć w języku angielskim przede wszystkim na kierunku stosunki międzynarodowe, ale nie tylko. Każdego roku 2–3 profesorów wizytujących zapraszanych jest do prowadzenia zajęć. W ostatnich latach w ramach stałej współpracy z uczelniami ukraińskimi byli to profesorowie z Uniwersytetu Tarasa Szewczenki w Kijowie, Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie, oraz Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego w Iwano-Frankowsku. Obok tego na Wydziale zajęcia prowadzili profesorowie wizytujący z Wielkiej Brytanii, Argentyny, Australii, Indii, Korei Południowej, Meksyku. Planowane jest zwiększenie

wymiany nauczycieli akademickich z uczelniami z Tajwanu. Nauka języka chińskiego prowadzona była przez nauczycieli z Chin, a obecnie z Tajwanu. Dwóch profesorów ze Stanów Zjednoczonych i z Czech jest etatowymi pracownikami Wydziału.

Cechą specyficzną umiędzynarodowiania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych w języku polskim jest znaczna liczba studentów z Ukrainy, ale także z Białorusi. Mamy więc do czynienia z charakterystycznym dla całości szkolnictwa wyższego w Polsce syndromem „ukrainizacji”. W maju 2017 r. na wszystkich kierunkach i latach studiów studiowało około 280 studentów z Ukrainy. Największa liczba studentów z Ukrainy studiuje na kierunku „stosunki międzynarodowe”, a następnie „dziennikarstwo i komunikacja społeczna”, „politologia”, „bezpieczeństwo narodowe”, „produkcja medialna” i „studia wschodnioeuropejskie”.

Nowym elementem w procesie umiędzynarodowiania kształcenia na Wydziale stało się wprowadzanie procedury podwójnego dyplomowania. Stosowne umowy zostały zawarte z uczelniami z Ukrainy, takimi jak Uniwersytet Tarasa Szewczenki w Kijowie, Uniwersytet Iwana Franki we Lwowie, Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza oraz Przykarpaccy Uniwersytet Narodowy w Iwano-Frankowsku. Procedurą podwójnego dyplomowania objęte są takie kierunki, jak „stosunki międzynarodowe”, „dziennikarstwo i komunikacja społeczna” oraz „politologia”. Podejmowane są działania na rzecz poszukiwania partnerów zainteresowanych procedurą podwójnego dyplomowania poza obszarem poradzieckim. Stopniowo wzrasta liczba studentów tą procedurą zainteresowanych.

Umiędzynarodowianie badań naukowych

Umiędzynarodowianiu podlegają także badania naukowe i prezentacja wyników badań. Cechą tych działań jest ich różnorodność. Składa się na nią m.in. zwiększanie liczby partnerów zagranicznych, zwiększanie liczby publikacji w językach obcych, w tym także tych publikowanych poza granicami Polski, organizowanie i uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach i projektach badawczych, pozyskiwanie stypendiów zagranicznych fundacji, wydawanie czasopism, w których zamieszczane są artykuły w językach obcych, członkostwo w międzynarodowych towarzystwach naukowych oraz pełnienie funkcji eksperta w instytucjach międzynarodowych.

Wydział Politologii UMCS systematycznie powiększa liczbę zagranicznych partnerów i działa na rzecz budowy sieci takich partnerów. Ze względu na położenie geopolityczne „tradycyjnym” obszarem współpracy z uczelniami partnerskimi jest obszar poradziecki. Tu w największej liczbie partnerami są uczelnie ukraińskie, a następnie rosyjskie. Systematycznie zwiększana jest liczba partnerów w Kazachstanie i Gruzji. Rozwijane są kontakty z uczelniami w Europie Zachodniej. Intensywnie rozwijana jest współpraca z uczelniami w Ameryce Południowej. Jednym z priorytetów staje się pozyskiwanie partnerów w państwach Grupy Wyszehradzkiej.

Ważnym kierunkiem działań na rzecz umiędzynarodowienia prezentacji wyników badań jest zwiększanie liczby publikacji w językach obcych, głównie w języku angielskim, oraz organizowanie konferencji międzynarodowych i uczestnictwo w nich. Tylko w roku 2016 pracownicy Wydziału opublikowali 47 publikacji w językach obcych, w tym 4 redagowane monografie. Niektóre z nich wydawane były przez zagraniczne wydawnictwa jak Cambridge Scholars Publishing czy Routledge. Artykuły publikowane były w czasopismach zagranicznych („Journal of Computer-Mediated Communication”) z przyznaną im liczbą 50 pkt. Odnośnie do organizacji i uczestnictwa w konferencjach międzynarodowych w 2015 r. Wydział był organizatorem lub współorganizatorem 7 konferencji, a pracownicy uczestniczyli w 69, zaś doktoranci w 11. W 2016 r. pracownicy Wydziału wygłosili referaty w czasie obrad 66 konferencji międzynarodowych.

Pracownicy Wydziału Politologii UMCS są członkami międzynarodowych towarzystw naukowych, jak International Political Studies Association. W kilku towarzystwach pełnią znaczące funkcje: w European Communication Research and Education – funkcję wiceprzewodniczącego (dr hab. Grażyna Stachyra), w EU-PolarNetPolicy Guidance Panel – funkcję wiceprzewodniczącego (dr hab. Michał Łuszczuk), International Political Science Association, Research Committee 21 Political Socialization and Education (prof. Maria Marczevska-Rytko), Centro de Investigaciones en Estudios Latinoamericanos para el Desarrollo y la Integración – CEINLADI – funkcja członka Komitetu Wykonawczego (dr hab. Katarzyna Krzywicka). Pełnią także ważne funkcje ekspertów, jak Ekspert Komisji Europejskiej (Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych) ds. oceny wniosków w ramach programu Horyzont 2020 – Wyzwania społeczne (dr Monika Szkarłat).

Pracownicy Wydziału Politologii UMCS na prowadzenie badań uzyskiwali stypendia zagranicznych fundacji, m.in. takich jak Fundacja Fulbrighta, Fundacji Humboldta, Katholischer Akademischer Aslaender Dienst. Na prowadzenie badań w zagranicznych ośrodkach naukowych otrzymywali także stypendia w ramach programu „Mobilność Plus”. Procesowi umiędzynarodowienia służy także wydawanie czasopism, w których znaczna liczba artykułów zamieszczana jest w językach obcych oraz przez autorów z zagranicznych ośrodków naukowych. Do czasopism takich należy „TEKA Komisji Politologii i Stosunków Międzynarodowych”, „Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, sectio K” sekcja politologiczna, „Anuario Latinoamericano. Ciencias Politicas y Relaciones Internacionales”, „Wschód Europy”, „Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, sectio M – Balcaniensis et Carpathiensis”.

Strategia umiędzynarodowienia

Uchwałą Rady Wydziału Politologii UMCS w dniu 15 lipca 2016 r. została przyjęta strategia umiędzynarodowienia Wydziału Politologii UMCS na lata 2016–2021. Jest to pierwsza „wydziałowa” strategia przyjęta przez Wydział UMCS.

Do celów strategicznych Wydziału Politologii UMCS w zakresie umiędzynarodowienia zaliczono:

- rozwój potencjału badawczego Wydziału poprzez wzmocnienie międzynarodowej współpracy naukowej;
- umiędzynarodowienie procesu dydaktycznego oraz oferty dydaktycznej Wydziału;
- rozwój umiejętności i kompetencji międzynarodowych studentów;
- pozyskiwanie finansowania zewnętrznego na działalność badawczą i dydaktyczną;
- zwiększenie rekrutacji studentów, w tym studentów zagranicznych.

W związku z wymienionymi celami w strategii określone zostały priorytetowe kierunki działań. Należy do nich – po pierwsze – rozszerzenie i skonsolidowanie dotychczasowych partnerstw międzynarodowych oraz pozyskiwanie nowych. W ramach tych działań Wydział będzie m.in. przystępował do konsorcjów badawczych i dydaktycznych, uczestniczył w sieciach szkół wyższych i kierunków; nawiąże współpracę z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak m.in.: UNDP, Fundusz Wyszehradzki, Rada Europy, a także pogłębi dotychczasową kooperację z fundacjami międzynarodowymi m.in.: Fundacją Fulbrighta, Fundacją Konrada Adenauera. Istotny element stanowić będzie nawiązanie

kontaktów z organizacjami pozarządowymi i korporacjami transnarodowymi, które mają m.in. umiędzynarodwić charakter praktyk studenckich.

Po drugie, Wydział Politologii UMCS zamierza pogłębiać umiędzynarodowienie badań naukowych poprzez m.in. zwiększanie obecności naukowo-badawczej profesorów zagranicznych na Wydziale Politologii UMCS, tworzenie lub przyłączanie się do istniejących międzynarodowych zespołów badawczych w celu prowadzenia badań i wnioskowanie o ich finansowanie.

Po trzecie, Wydział Politologii UMCS podejmie działania na rzecz jeszcze większego umiędzynarodowienia ofert dydaktycznej poprzez m.in.: przygotowanie programów kształcenia w języku angielskim na wszystkich trzech stopniach kształcenia z priorytetem – obok obecnie realizowanego kształcenia na kierunku „stosunki międzynarodowe”, studia magisterskie – dla studiów III stopnia (doktoranckich); poszerzenie zakresu i zróżnicowanie kierunków geograficznych partnerów w procedurze podwójnego dyplomowania; indywidualizację procesu kształcenia poprzez stworzenie programu *Independent Study*, czyli systemu tutoringu i coachingu dla studentów zagranicznych z uwzględnieniem doktorantów; rozwój oferty studiów podyplomowe dla odbiorców zagranicznych i przygotowywanych we współpracy z partnerami zagranicznymi.

Po czwarte, Wydział Politologii UMCS zamierza wzmocnić funkcjonowanie systemu stymulacji i wsparcia mobilności międzynarodowej studentów (programy Erasmus i FSS) i pracowników naukowo-dydaktycznych (wspieranie grupowych i indywidualnych wizyt studyjnych, tworzenie stałych programów wymiany z uczelniami partnerskim). Środki na wdrożenie strategii umiędzynarodowienia Wydziału Politologii UMCS mają pochodzić m.in. ze źródeł budżetowych w postaci programów wspierania umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego (MNiSZW), a także NCN, NCBR; środków z Unii Europejskiej na prowadzenie badań i umiędzynarodowienie edukacji na poziomie wyższym.

Po piąte, zaawansowany zostanie proces dostosowywania funkcjonowania dziekanatu oraz biblioteki do wymogów procesu umiędzynarodowienia. Oznacza to, że procesowi temu muszą towarzyszyć zmiany organizacyjne na Wydziale.

Po szóste, za niezbędną uznawana jest zmiana strategii i praktyki działań promocyjnych.

Marek Pietraś

Uniwersytet Łódzki

Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego¹ od momentu powstania, tj. od roku 2000, konsekwentnie buduje strategię internacjonalizacji. Na tle innych wydziałów UŁ WSMiP, w przeliczeniu do ogólnej liczby studentów, posiada najwyższy wskaźnik udziału studentów zagranicznych (około 15%), a na specjalizacji international marketing, blisko 60%. Na Wydziale studiują słuchacze z ponad 50 krajów świata. Potwierdza to tezę, iż wysokie wskaźniki internacjonalizacji są możliwe do osiągnięcia tylko w odpowiednio przygotowanych jednostkach akademickich.

Międzynarodowa oferta kształcenia obejmuje na wydziale szereg specjalności dostępnych w pełni w języku angielskim na poziomie licencjackim, magisterskim oraz w formie studiów podyplomowych. Dotyczy to międzynarodowej specjalności biznesowej International Marketing (studia, licencjackie, magisterskie, podyplomowe), Asia Studies (studia licencjackie), American Studies (studia magisterskie), Political Management (studia magisterskie), Intercultural Communication (studia licencjackie i magisterskie). Opłaty za studia w języku angielskim nie przekraczają 600 euro dla studentów z Polski oraz z UE oraz 2500 euro dla studentów spoza Unii, co jest bardzo konkurencyjne w relacji do jakości kształcenia.

W ramach wymiany międzynarodowej Wydział uczestniczy w wielu programach, przede wszystkim Erasmus+, Erasmus Mundus oraz Program Mobility Direct.

Wykładowcy Wydziału od lat zorientowani są międzynarodowo – prowadzą zajęcia także na uczelniach zagranicznych w ramach programu Erasmus+. Ponadto na Wydziale zatrudniani są regularnie zagraniczni wykładowcy z takich krajów, jak: USA, Australia, Wielka Brytania, Francja, Hiszpania, Niemcy, Ukraina, Rosja, Indie, Meksyk. Należy dodać, że proces obsługi studenta zagranicznego na WSMiP nastawiony jest na personalizację obsługi administracyjnej, powołanie specjalnych opiekunów studentów zagranicznych, zaś personel administracyjny jest stale szkolony pod kątem językowym oraz w zakresie komunikacji wielokulturowej.

---

¹ W opracowaniu wykorzystano materiały przygotowane przez prof. Tomasza Domańskiego, dziekana WSMiP w latach 2008–2016, prof. Krystynę Kujawińską-Courtney, prodziekana WSMiP ds. nauki i współpracy międzynarodowej w latach 2008–2016, oraz prof. Alicję Stępień-Kuczyńską, dyrektora Instytutu Studiów Politologicznych Wydziału w latach 2008–2016.

Tabela 1. Liczba przyjeżdżających studentów uczestniczących w programach wymiany międzynarodowej

Rok akademicki	Liczba studentów: Erasmus+	Liczba studentów: Mobility Direct	Ogółem – liczba studentów
2013/2014	26	34	60
2014/2015	64	58	122
2015/2016	69	72	142
2016/2017	68	51	119

Źródło: opracowanie własne.

Wydział cały czas poszerza listę umów zagranicznych zawieranych z renomowanymi uczelniami Unii Europejskiej oraz innych państw całego świata. Współpraca międzynarodowa realizowana jest z uniwersytetami w Austrii, Belgii, Bułgarii, Chorwacji, na Cyprze, w Czechach, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, na Litwie, w Niemczech, Norwegii, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwajcarii, Szwecji, Turcji, na Węgrzech, w Wielkiej Brytanii i we Włoszech. W ramach dwustronnych umów wydziałowych prowadzona jest współpraca z uczelniami w Algierii, Armenii, Chinach, Gruzji, Indiach, Indonezji, Iranie, Japonii, Kolumbii, Kosowie, Maroku, Rosji, Serbii, Ukrainy i Stanów Zjednoczonych. Wydział dynamicznie uczestniczy także we współpracy dwustronnej, na poziomie międzyuczelnianym.

W ostatnim okresie podpisano szereg umów bilateralnych obejmujących zarówno sferę naukową, jak i dydaktyczną zlokalizowanych nie tylko w Europie, ale w Azji, Ameryce Północnej, Południowej, na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Od lat uczestniczymy w projekcie GEMMA (Katedra Amerykanistyki i Mass Mediów); pracownicy uzyskują stypendia m.in. Fulbrighta, Fundacji Kościuszkowskiej czy Komisji Europejskiej. Katedra Studiów Latinoamerykańskich i Porównawczych prowadzi innowacyjne przedsięwzięcie w ramach projektu *Środki inkluzji społecznej i wyrównywanie szans w dostępie do edukacji wyższej w Ameryce Łacińskiej* realizowanego przez 12 ośrodków naukowych z Ameryki Łacińskiej i 4 z Europy.

Zawierane umowy powodują zacieśnienie współpracy badawczej projektów o znaczeniu międzynarodowym: HERA, Alfa 3, Jean Monnet, Horyzont 2020. Pracownicy Wydziału realizowali projekty w programach ramowych UE 5, 6, 7. W latach 2012–2013 realizowano Projekt Komisji Europejskiej *Women*

in media Institutions in Europe w Katedrze Amerykanistyki i Mass Mediów, zaś w latach 2014–2016 *Shakespeare in the Making of Europe*, projekt finansowany przez holenderską organizację rządową NW, skupiającą badaczy z kilku ośrodków, m.in. Utrechtu, Amsterdamu, Nijmegen, Monachium. Stronę polską reprezentowała w nim Katedra Studiów Brytyjskich i Krajów Wspólnoty Brytyjskiej naszego wydziału. Projekt GRACE jest realizowany przez Katedrę Amerykanistyki i Mass Mediów w latach 2015–2019 z uniwersytetami w Hull, Orlando, Granada, Bolonia, Utrechcie, zaś w ostatnim okresie pracownicy Katedry Teorii Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa pozyskali grant z Funduszu Wyszehradzkiego pt. *The V 4 towards migration challenges in Europe. An Analysis and recommendations* realizowanym m.in. z Uniwersytetem Karola w Pradze. Katedra Studiów Azjatyckich i Zakład Azji Wschodniej WSMiP UŁ zostały włączone w struktury European Research School Network of Contemporary East Asian Studies (East Asia Net). Inicjatywa ma charakter dydaktyczny, polega na współpracy wydziałów zajmujących się Azją Wschodnią, wymianie studentów i wykładowców. W latach 2012–2016, pracownicy Katedry Marketingu Międzynarodowego i Dystrybucji realizowali interdyscyplinarny program Campus Culturae z partnerami z Hiszpanii, Portugalii, Bułgarii oraz Islandii, którego efektem były dwie monografie wydane w języku angielskim ma temat roli uniwersytetów oraz instytucji kultury w procesie rozwoju miast i regionów.

Od początku istnienia Wydziału podejmowane są liczne inicjatywy organizacji konferencji międzynarodowych: *NATO wobec wyzwań współczesnego świata*; *What's New in the New Europe?*; *American Diversity: Identities, Narratives, Politics*; *Lodz East Asia Meeting „Overcoming Controversies in East Asia”*; *Antropología política en América Latina a principios del siglo XXI.*; *Region, wspólnota, obywatel... Funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej*. Od kilku lat jesteśmy organizatorami Dni Kultury Japońskiej, Dni Arabskich (odbyła się w tym roku XIV edycja).

Na Wydziale publikowane są serie wydawnicze: *American Studies and Media*, *Multicultural Shakespeare: Translation, Adaptation and Performance* *Contemporary Asian Studies Series (CASS)*, *Studia i Materiały Latinoamerykańskie* oraz seria monografii na temat marketingu międzynarodowego.

Procesowi internacjonalizacji na WSMiP doskonale służy działanie międzynarodowych centrów badawczych: Międzynarodowego Centrum Badań

Szekspirowskich (2010), Ośrodka Naukowo-Badawczego Problematyki Kobiet (1992), w roku 2015 utworzono także Ośrodek Spraw Azjatyckich.

Od wielu lat Wydział (Katedra Systemów Politycznych, Katedra Europeistyki) aktywnie działa w dziedzinie stosunków z ośrodkami akademickimi Europy Wschodniej, Kaukazu. Od początku istnienia Wydziału organizowane są corocznie konferencje, publikowane są książki w ramach serii: Współczesna Rosja (1999), Idee w Rosji (1999), Dialog Europejski (2005). Intensyfikacji tych działań służy powołanie Międzynarodowego Centrum Badań Wschodnioeuropejskich (2010) oraz wydawanie periodyku „Eastern Review”. Istotną rolę dla integracji pracowników ze środowiskiem międzynarodowym odgrywa powołany na Wydziale w roku 2000 periodyk „Interdisciplinary Political and Cultural Journal”, ukazujący się w języku angielskim.

Na uwagę zasługuje aktywna działalność pracowników WSMiP w licznych zagranicznych stowarzyszeniach, m.in.: International Political Science Association, European Political Science Association, European Association of American Studies, Latin American Studies Association Association, Women’s International Studies Europe. Wyróżnieniem dla Wydziału było nadanie z jego rekomendacji doktora honoris causa UŁ Przewodniczącemu Komisji Europejskiej Jose Manuelowi Barroso w roku 2010 oraz byłej premier Wielkiej Brytanii Margaret Thatcher w roku 2009.

*Ryszard Machnikowski
Agata Włodarska-Frykowska*

Uniwersytet Opolski

Wyzwania świata zewnętrznego sprawiają, że krystalizuje się przekonanie o nieuchronności wprowadzenia zmian w samym uniwersytecie, zmian, które muszą być podejmowane w obliczu światowych tendencji i trendów rozwojowych. Wynikają z tego faktu zarówno określone zadania, jak i codzienna działalność w zakresie m.in. kształcenia i badań naukowych. Wszelkie bieżące zmiany w szkolnictwie wyższym w Polsce należy postrzegać przez pryzmat standardów europejskich zmierzających do zbliżenia systemów szkolnictwa wyższego krajów europejskich przez tworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Najważniejsze dyrektywy Procesu Bolońskiego dotyczą ogólnych zasad organizacji kształcenia, które zapewniałoby szeroki dostęp do wysokiej jakości kształcenia, odpowiednie warunki do mobilności studentów i pracowników uczelni, a także otworzyło ofertę polskich uczelni dla cudzoziemców. Aktywność opolskiego środowiska politologicznego skorelowana jest z zasadniczymi założeniami procesu umiędzynarodowienia rozumianego jako wynik uwarunkowań rozwoju cywilizacyjnego, łączącego cele unijne z preferencjami krajowymi.

Kierunki badań naukowych

Badania naukowe prowadzone w Instytucie Politologii, indywidualne i zespołowe, obejmują wszystkie subdyscypliny nauki o polityce oraz najważniejsze obszary zainteresowania naszej dyscypliny, zarówno te już ugruntowane, jak i pozostające w stanie kształtowania swojej tożsamości metodologicznej. Do najbardziej znaczących i reprezentatywnych pozycji w języku angielskim należy zaliczyć: I. Biernacka-Ligięza (ed.), *Media and Globalization. Different Cultures, Societies Political Systems*, Lublin 2015; B. Curyło, J. Kulska, A. Trzcielińska-Polus (eds), *Open Europe. Cultural Dialogue across Borders*, Opole 2014; E. Ganowicz, L. Rubisz, R. Sztwiertnia (eds), *Cities in Transition. Urban Governance in Olomouc Region and Opole Voivodeship*, Olomouc 2013; M. Chyliński (ed.), *Citizen Journalism – the Future of News or a Grand Utopian Movement*, Opole 2012; B. Potyatynyk, *Internet Journalism (in Ukraine)*, Lwów 2011; R. Riedel (ed.), *Central Europe – Two Decades After*, Warszawa 2010.

Konferencje naukowe

Instytut Politologii był organizatorem bądź współorganizował wiele konferencji naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, m.in.: *Faces of*

Reconciliation, Opole 2015; *Central Europe. Two Decades After*, Opole–Kamień Śląski 2009; *Local and Regional Media in the democracy and civil society shaping process*, Nowa Ruda 2009.

Wydawnictwa

Miarą potencjału każdego zespołu naukowego jest indywidualna aktywność publikacyjna jego członków, ale również wspólny wysiłek badawczy i organizacyjny. Warto wskazać tu na dwa zinstytucjonalizowane przedsięwzięcia naukowo-organizacyjne Instytutu: czasopisma: „Pogranicze. Polish Borderlands Studies”, „Przegląd Stosunków Międzynarodowych – The International Affairs Review”.

„Pogranicze. Polish Borderlands Studies”

Od 2014 r. Instytut Politologii jest wydawcą czasopisma naukowego „Pogranicze. Polish Borderlands Studies”. Dwuczłonowa nazwa wskazuje na obszar zainteresowań redakcji. Politologiczny punkt widzenia jest tylko pretekstem do interdyscyplinarnej debaty z przedstawicielami innych nauk społecznych, których dorobek w zakresie badań pogranicza jest uznany i ceniony w kraju i na świecie. Tytuł ukazuje się w formule Open Access, zgodnie z Budapesztańską Inicjatywą Otwartego Dostępu (BOAI).

„Przegląd Stosunków Międzynarodowych – The International Affairs Review”

W 2005 r. Instytut Politologii UO wznowił działalność naukową i wydawniczą pisma „Przegląd Stosunków Międzynarodowych – The International Affairs Review”. Tytuł notowany był przez prestiżową listę filadelfijską, podejmował zagadnienia polityki międzynarodowej, współczesnych stosunków międzynarodowych, historii najnowszej oraz prawa międzynarodowego. Do tego profilu nawiązała redakcja „Przeglądu Stosunków Międzynarodowych – The International Affairs Review”, której życzeniem jest, aby pismo pełniło rolę szerokiego forum dyskusji, polemik oraz wymiany podglądów między badaczami tematyki międzynarodowej zarówno z kręgów krajowych, jak i zagranicznych. W celu zwiększenia komunikatywności odbioru „Przegląd Stosunków Międzynarodowych – The International Affairs Review” wydawany był w języku angielskim i niemieckim.

Zaproszenie do Rady Redakcyjnej przyjęło grono wybitnych badaczy problematyki międzynarodowej, m.in. profesorowie Roman Bäcker, Jan Barcz, Erhard Cziomer, Janusz Gilas, Witold Góralski, Bogdan Koszel, Cezary Mik, Zbigniew Lewicki, Teresa Łoś-Nowak, Mieczysław Stolarczyk, Stanisław Sulowski, Janusz Symonides, Helmut Wagner.

Formy współpracy

Współpraca międzynarodowa i międzyuczelniana Instytutu Politologii realizowana jest w następujących formach instytucjonalnych i personalnych: wspólne projekty badawcze, kształcenie studentów zagranicznych, zagraniczne staże naukowe pracowników naukowych i studentów, organizowanie międzynarodowych konferencji i udział w podobnych konferencjach za granicą.

Instytut Politologii może poszczycić się współpracą naukową i dydaktyczną z wieloma uniwersytetami europejskimi, w tym m.in. z Uniwersyteciem im. Johannesena Gutenberga w Mainz (Moguncja), Uniwersyteciem Burgundzkim w Dijon, Uniwersyteciem La Sapientia w Rzymie, Uniwersyteciem Pablo de Olavide w Sewilli, Uniwersyteciem Śląskim w Opawie, Uniwersyteciem Palackeho w Ołomuńcu, Uniwersyteciem Sławistycznym w Kijowie, jak również instytucjami naukowymi w Stanach Zjednoczonych, m.in. Instytut Piłsudskiego.

W wyniku intensywnej akcji promocyjnej mającej na celu poszerzenie listy partnerskich uczelni, dzięki wielotorowym wysiłkom podejmowanym przez pracowników Instytutu, zostały podpisane umowy bilateralne z uczelniami w Niemczech (Magdeburg, Flensburg, Drezno, Chemnitz), Słowacji (Bratysława, Nitra), Turcji (Konya – Uniwersytet Selçuk, Nigde University), Hiszpanii (La Mancha), Czechach (Praha), Estonii (Tallin), Czarnogórze (Podgorica), Rumunii (University Constantin Brancusi oraz University Cluj-Napoca). Instytut Politologii nawiązał współpracę z Uniwersyteciem im. Ivana Franki we Lwowie oraz Mohylańską Szkołą Dziennikarstwa w Kijowie, czego efektem było seminarium naukowego on-line na temat: *Nowe media w procesie wyborczym*.

Pracownicy Instytutu Politologii UO aktywnie wzmacniali współpracę zagraniczną poprzez indywidualną aktywność badawczą i konferencyjną z ośrodkami w Miami (USA), Edynburgu, Brukseli, Zurichu, Palermo, Istambule, Konyi, Moguncji, Bonn, Poczdamie, Kijowie, Lwowie, Bratysławie, Libercu, Pecs. Wśród indywidualnych działań pracowników Instytutu

Politologii w dziedzinie współpracy z zagranicą na uwagę zasługują m.in. współpraca prof. Wiesławy Piątkowskiej-Stepaniak z uczelniami na Ukrainie oraz Instytutem Józefa Piłsudskiego w USA; projekt badawczy prof. Iłony Biernackiej-Ligięzy realizowany w ramach EEA/EOG Grants tzw. Granty Norweskie na Uniwersytecie w Oslo; cykl wykładów dr. K. Załuckiego na Uniwersytecie w Magdeburgu; staż badawczy prof. R. Riedla w European University Institute we Florencji. Decyzją Komisji Europejskiej 2009–2770/001–001 Instytutowi został przyznany Jean Monnet Module na temat: *Environmental and Energy Challenges in Integrating Europe*. W ramach indywidualnej aktywności międzynarodowej pracowników Instytutu warto wskazać projekt z Uniwersytetem im. Pałackiego w Ołomuńcu, na temat: *Transformacja miast: rządzenie demokratyczne w Kraju Ołomunieckim i Województwie Opolskim (Proměny měst – demokratické vládnutí v Olomouckém kraji a Opolském vojvodství)*.

Instytut Politologii uczestniczył również w ciekawym projekcie dydaktycznym organizowanym przez Uniwersytet w Magdeburgu pt. *Twarze miasta*, w ramach którego Instytut Politologii gościł 15 studentów z Niemiec. Uzyskał także grant z Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe (CEE Trust) i Central European Initiative (CEI) na realizację projektu dydaktyczno-naukowego *Central Europe-Two Decades After*.

W 2011 r. Instytut Politologii przystąpił do działań przygotowawczych do uczestnictwa w programie CEEPUS (Central European Exchange Program for University Students) oraz finalizacji przygotowań do rozpoczęcia trójstronnych studiów magisterskich w zakresie integracji europejskiej EUROPA MASTER wspólnie z Uniwersytetem w Mainz (Niemcy) oraz Dijon (Francja). W ramach podjętej współpracy z Uniwersytetem La Sapientza w Rzymie odbyło się seminarium naukowe: *Regiony autonomiczne we Włoszech*.

Kształcenie

W Instytucie Politologii prowadzone jest kształcenie na studiach I stopnia (licencjackich), II stopnia (magisterskich) i trzeciego stopnia (doktoranckich).

Wyjątkowa na skalę europejską jest specjalność EUROPA MASTER. Powstała w oparciu o trójstronne porozumienie między uniwersytetami: Opolskim, Jana Gutenberga w Mainz (Niemcy), Burgundzkim w Dijon (Francja). Celem studiów jest kształcenie na podstawie zintegrowanego programu

międzynarodowej grupy studentów, którzy posiadają już stopień licencjata i są rekrutowani przez trzy uniwersytety. Kształcenie odbywa się kolejno w poszczególnych ośrodkach (po jednym semestrze w każdym). Studia prowadzone w języku angielskim kończą się uzyskaniem trzech dyplomów sygnowanych przez wymienione ośrodki uniwersyteckie. Studia obejmują także uzyskanie biegłości w zakresie języków: francuskiego, niemieckiego i polskiego. Studia EUROPA MASTER w 2016 r. zostały wyróżnione prestiżową akredytacją Fundacji Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Studia z Przyszłością”.

W Instytucie na studiach I, II i III stopnia kształcą się studenci z wielu państw, m.in. z Francji, Niemiec, Czech, Ukrainy, Białorusi, Gruzji, Rumuni, Turcji, także w ramach programu Erasmus i Ceepus.

Studenci Instytutu Politologii otrzymali prestiżowe wyróżnienia, m.in. dwie studentki stosunków międzynarodowych, zostały wyróżnione w konkursie „Student w USA”, organizowanym przez The Wasie Foundation z Minnesoty. W nagrodę otrzymali 4-letnie stypendium na Uniwersytecie Saint Mary's w Minnesocie. Natomiast dwóch absolwentów politologii zostało laureatami nagrody Ministra Spraw Zagranicznych RP na najlepszą pracę magisterską z zakresu współczesnych stosunków międzynarodowych.

Kadrę naukową wzbogacają wykładowcy/praktycy, byli i obecni przedstawiciele placówek dyplomatycznych (m.in. ambasador RP przy NATO, ambasador Ukrainy w Polsce, pracownik konsulatu Niemiec w Opolu).

Piotr Klimontowski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu od lat wykazuje duże zaangażowanie w wielowymiarowej internacjonalizacji badań naukowych i działań pokrewnych. Z powodzeniem praktycznie wpisuje się w powyżej zarysowany teoretyczny schemat internacjonalizacji badań naukowych. W tym kontekście w przypadku WNPiD UAM w Poznaniu szczególnie należy uwzględnić takie formy aktywności, jak:

- udział pracowników w międzynarodowych projektach naukowo-badawczych,
- organizowanie i udział w konferencjach i seminariach międzynarodowych,
- zagraniczne staże i stypendia pracownicze,
- wykłady/staże znanych zagranicznych naukowców ze współpracujących z WNPiD ośrodków dydaktycznych i naukowo-badawczych w świecie,
- udział pracowników w stowarzyszeniach międzynarodowych z IPSA na czele,
- udział pracowników w radach programowych czasopism zagranicznych,
- projekty służące internacjonalizacji studiów I i II stopnia na wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunkach,
- przygotowanie platformy dla obcokrajowców studiujących na WNPiD w ramach programu Erasmus i programach pokrewnych,
- studia prowadzone w języku angielskim,
- publikacje i cytowalność (Journal Citation Reports) pracowników Wydziału w czasopismach zagranicznych oraz publikacje zagranicznych naukowców w wysoko punktowanych i notowanych w zagranicznych bazach periodyk wydziałowych (bazy indeksacyjne: SCOPUS, ERIH Plus, CEEOL, Index Copernicus, AMUR).

Biorąc pod uwagę powyższe uszeregowanie, bez wątpienia najważniejszym i najbardziej prestiżowym wydarzeniem ze sfery internacjonalizacji politologicznych badań naukowych prowadzonych na WNPiD, w Polsce i w świecie stał się 24. Światowy Kongres Nauk Politycznych, który w dniach 23–28 lipca 2016 r. miał miejsce w Poznaniu. Organizatorem Kongresu było Międzynarodowe Towarzystwo Nauk Politycznych (International Political Science Association, IPSA) z siedzibą w Montrealu, a tematem przewodnim tegorocznej edycji stała się *Polityka w świecie nierówności*. Stronę polską reprezentowało Polskie

Towarzystwo Nauk Politycznych, które wspólnie z Wydziałem Nauk Politycznych UAM w Poznaniu powołało Lokalny (Krajowy) Komitet Organizacyjny, który zajął się bezpośrednią organizacją światowego spotkania uczonych. To najważniejsze wydarzenie dla badaczy nauk politycznych z całego świata było przedsięwzięciem unikatowym w skali naszego kraju i zakończyło się wielkim sukcesem.

Niedługo potem na WNPiD UAM w Poznaniu miało miejsce inne ważne międzynarodowe wydarzenie naukowe, a mianowicie IV Kongres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Kongres, współorganizowany przez Wydział, był znaczącym wydarzeniem międzynarodowym, a oficjalnym językiem tego wydarzenia – obok polskiego – był język angielski. IV Kongres PTKS odbył się pod patronatem honorowym Prezydenta m. Poznania i JM Rektora UAM. Patronem Kongresu był także CEE Network ECREA. W sesjach panelowych wyniki swoich badań zaprezentowali goście reprezentujący zagraniczne znane ośrodki naukowe, w tym Freie Universität Berlin, Charles University in Prague i oraz Stony Brook University, USA. Część wystąpień dotyczyła badań prowadzonych w ramach projektów międzynarodowych, realizowanych w postaci grantów i innych form współpracy z udziałem badaczy polskich i zagranicznych.

Do pozostałych ważniejszych międzynarodowych działań badawczych z dziedziny komunikowania społecznego i dziennikarstwa należy też zaliczyć projekty: (1) *Populist Political Communication in Europe: Comprehending the Challenge of Mediated Political Populism for Democratic Politics*, realizowany w latach 2014–2018, w którym uczestniczą zespoły badawcze z ponad 20 państw europejskich, w tym Polski. Celem badań prowadzonych w ramach projektu jest analiza zjawiska populistycznego komunikowania politycznego i wyzwań, jakie niesie dla demokracji; (2) *Journalistic Role Performance Around the Globe*, kierowany przez naukowców z Pontificia Universidad Catolica de Valparaiso w Chile, University of Houston w USA i z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa). Celem tego przedsięwzięcia naukowego jest przeprowadzenie międzynarodowych badań porównawczych zarówno nad postrzeganiem funkcji mediów i ról dziennikarzy (badanie ankietowe wśród dziennikarzy), jak i nad ich faktycznym pełnieniem (analiza zawartości przekazów medialnych); (3) *Journalism Students Around the Globe* – projekt koordynowany przez badaczy z WNPiD, University of Vienna i Pontificia Universidad Catolica de Valparaiso w Chile. Projekt zainicjowany został

w 2013 r. i uczestniczą w nim badacze z 43 państw. Badanie służyć ma głównie poznaniu motywacji i oczekiwań w zakresie wyboru zawodu dziennikarza, już posiadanego doświadczenia zawodowego, oceny przydatności studiów na kierunku dziennikarstwo do wykonywania tego zawodu, a także oczekiwań wobec mediów i oceny ich działalności, dostrzeganych zagrożeń dla dziennikarstwa oraz postaw wobec standardów zawodowych.

Pracownicy Wydziału uczestniczą w realizacji ponad 20 istotnych międzynarodowych projektów naukowych i badawczych. Oprócz wymienionych do ważniejszych z nich należą: (1) projekt realizowany wspólnie z Department of Comparative Politics University of Bergen *Labour migration and the moral sustainability of the Norwegian welfare state*, finansowany przez norweską Radę Badań Naukowych. Projekt *The Common Values* finansowany ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, realizowany przez Wydział we współpracy z European Academy Berlin. Odnosi się on do postrzegania wartości europejskich przez młodych profesjonalistów z Polski i RFN; (2) projekt współpracy WNPiD UAM z Research Executive Agency – Agencją Wykonawczą Komisji Europejskiej w zakresie oceny projektów złożonych w ramach programu Horyzont 2020; (3) projekt realizowany przez Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w partnerstwie z Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Žilinská Univerzita v Žiline i Budapesti Corvinus Egyetem *From transformation to integration – women’s role and their participation in public life of the Visegrad*. Jest on finansowany za pośrednictwem International Visegrad Fund, a jego głównym celem jest analiza ewolucji roli kobiet i ich udziału w życiu publicznym w państwach Grupy Wyszehradzkiej; (4) projekt (EUSANCT) finansowany w ramach Beethoven NCN *Czy ponadnarodowy nacisk jest skuteczny? Przyczyny oraz efektywność sankcji ekonomicznych Unii Europejskiej*, który bada sankcje gospodarcze jako środek przymusu stosowany przez państwa oraz organizacje międzynarodowe w stosunku do innych państw; (5) projekt *Cooperación transfronteriza en Europa, una geopolítica de escala local. Análisis en cinco países europeos de buenas prácticas para la integración y el desarrollo local*, finansowany z grantu hiszpańskiego Ministerstwa Gospodarki i Konkurencyjności; (6) projekt *Phantomgrenzen in Ostmittel Europa*, finansowany przez niemieckie Bundesministerium für Bildung und Forschung, realizowany przez Centre Marc Bloch, Berlin, German-French Research Centre for Social Sciences i Humboldt Universität zu Berlin, Department of History/ Chair for Southern European History, Berlin, Niemcy.

W realizacji pięciu innych ważnych międzynarodowych projektów badawczych realizowanych przy współdziałaniu pracowników WNPiD UAM w Poznaniu uczestniczyli naukowcy m.in. z: University of Illinois at Urbana-Champaign; Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege zu Berlin; Uniwersytetu Masaryka w Brnie; Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą; Uniwersytetu Bilgi w Istambule oraz Narodowego Uniwersytetu Kijowskiego im. Tarasa Szewczenki.

Znaczącym osiągnięciem pracowników Wydziału wpisującym się w internacjonalizację badań naukowych dotyczących Unii Europejskiej są działające na WNPiD dwie katedry i jeden Moduł Jean Monnet: (1) Jean Monnet Chair, *The changing perspective of the European integration process in the Multi-Speed European Union*; (2) Jean Monnet Chair, *European Union – Economic Development, Young Europeans and Innovations in Crisis Overcoming and Union's Sustainability*; (3) Jean Monnet Module, *The European Integration Process. The double reunification through the EU Education Policies*. Ich celem jest dostarczenie młodym Europejczykom wielowymiarowej wiedzy, umiejętności i kompetencji związanych z politycznymi, ekonomicznymi, społecznymi i instytucjonalnymi aspektami procesów integracji europejskiej.

Kolejnym elementem umiędzynarodowienia badań naukowych jest wysoka aktywność konferencyjna i publikacyjna naukowców pracujących na WNPiD. Pracownicy Wydziału w ostatnich latach, na ponad 100 międzynarodowych konferencjach naukowych, które odbyły się w kilkudziesięciu państwach Europy, Afryki, Ameryki Północnej i Azji, wygłosili dziesiątki referatów, prowadząc sesje i panele tematyczne i aktywnie biorąc udział w dyskusji problemowej. Ponadto Wydział gościł wielu zagranicznych badaczy, którzy odbyli staże naukowe i/lub wygłosili referaty na organizowanych przez WNPiD konferencjach i seminariach naukowych. Od wielu lat najważniejszą międzynarodową konferencją naukową organizowaną przez Wydział jest *Europa XXI wieku*, znaczące w skali kraju wydarzenie naukowe od kilkunastu lat odbywające się w Collegium Polonicum w Słubicach. Co roku w przedsięwzięciu udział biorą setki badaczy z zagranicznych i krajowych ośrodków naukowych. W wysoko punktowanych wydziałowych czasopismach naukowych, do których zaliczyć należy „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, „Przegląd Politologiczny”, „Rocznik Integracji Europejskiej” i „Przegląd Strategiczny” sukcesywnie publikują cenienni badacze polscy oraz z zagranicznych ośrodków naukowych, a część numerów tych periodyków wydana została w całości w języku angielskim.

Wydział od wielu lat z dużym sukcesem prowadzi również międzynarodową wymianę studentów, doktorantów i pracowników w ramach umów bilateralnych podpisanych z wieloma zagranicznymi uczelniami i ośrodkami naukowo-badawczymi. W ramach tej wymiany odnotowano m.in. pobyty studentów i docentów z Kazachskiego Narodowego Uniwersytetu im. Al-Farabiego w Ałma-Ata (Kazachstan); studentów z Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego, Uniwersytetu Państwowego w Irkucku i Uniwersytecie Państwowego w Woroneżu (Rosja) oraz studentów z Shenzhen University (Tajwan), a także Państwowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie oraz Czarnomorskiego Uniwersytetu Państwowego im. P. Mochyły w Mikołajowie na Ukrainie.

Na Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu w ramach programu *LLP-Erasmus* przybyło również wielu studentów zagranicznych z Turcji, Portugalii, Niemiec, Czech, Włoch, Chorwacji, Francji i Hiszpanii. Z zadowoleniem należy odnotować, że w ramach programu *Erasmus Mundus* na Wydziale studiuje lub studiowało też kilkudziesięciu studentów z Kazachstanu, Uzbekistanu, Laosu, Kambodży i Kirgistanu, Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Libanu, Ukrainy oraz Tadżykistanu. Ponadto corocznie w programie Erasmus+ uczestniczy wielu polskich studentów z WNPiD. Najwięcej osób studiowało na uniwersytetach w Portugalii, Czechach, Norwegii, Turcji, Hiszpanii i Włoszech, Belgii, Szwecji, Bułgarii, Chorwacji, Słowenii, na Cyprze i Islandii. Program Erasmus+ to także możliwość realizacji dwu lub trzy miesięcznych praktyk studenckich, z których zagranicą skorzystało już kilkudziesięciu studentów z WNPiD. Ponadto w lipcu 2016 r. na WNPiD odbyła się już druga edycja szkoły letniej *News Literacy Summer Institute in Poznan*. Została ona zorganizowana przez Wydział we współpracy z Center for News Literacy at Stony Brook University (USA) i wzięło w niej udział wielu studentów z Europy, Azji i Afryki. Z kolei w ramach programów *Erasmus Mundus* prace doktorskie w języku angielskim obronili doktoranci z Jordanii, Autonomii Palestyńskiej, a w ramach innego nowego programu – *Higher Studies* – realizowanym na Wydziale doktorat uzyskał już pierwszy doktorant z Izraela.

Internacjonalizacji edukacji bez wątpienia służą też: (1) projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego: *Człowiek – najlepsza inwestycja – UAM – ponadnarodowe i interdyscyplinarne rozwiązania XXI wieku*. Celem projektu są studia na kierunku stosunki międzynarodowe prowadzone w języku angielskim realizowane

we współpracy z Europejskim Uniwersytetem Viadrina we Frankfurcie nad Odrą; wizyty studyjne pracowników Wydziału 25 państwach Europy (w tym krótkoterminowe w Brukseli i Strasburgu) i świata; (2) projekt *Academy of Good Governance and Civil Society – nowy międzynarodowy program studiów na WNPiD UAM* (kierunek studiów – zarządzanie państwem – prowadzony w języku angielskim we współpracy z zagranicznymi wykładowcami); (3) projekt prowadzenia kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna w języku angielskim we współpracy z zagranicznymi wykładowcami finansowany z unijnego programu POWER.

Oprócz bliskich kontaktów naukowo-dydaktycznych Wydziału z uczelniami z państw członkowskich UE, Rosji, Ukrainy, Azji Wschodniej i Azji Centralnej na dużą wagę zasługuje też polsko-amerykańska współpraca naukowo-dydaktyczna, w którą zaangażowani są studenci i pracownicy Wydziału. Do osiągnięć w tej dziedzinie zaliczyć należy: (1) uczestnictwo Wydziału w prowadzeniu zajęć dydaktycznych dla studentów A&M Texas University w ramach programu *The European Semester*; (2) prowadzenie na Wydziale zajęć dydaktycznych dla studentów A&M Texas University w ramach szkoły letniej współorganizowanej z CIFE „The Program”; (3) współorganizację pobytu amerykańskich studentów z A&M Texas University w Warszawie w ramach programu *Summer European Academy*; (4) stypendium naukowe FULBRIGHT Senior Award, Visiting Professor – Georgetown University, Waszyngton; (5) wykłady pracowników w ramach Visiting Assistant Professor w Appalachian State University, w Department of Government and Justice Studies, North Caroline, USA.

Z pozostałych form aktywności WNPiD na rzecz internacjonalizacji działań warto odnotować, że Wydział był już dwukrotnie beneficjentem programu *Akademicki i Naukowy Poznań*, w ramach którego z wykładami gościli światowej sławy naukowcy z Georgetown University z USA oraz z International Counterterrorism Institute z Izraela, a w ramach *Akademii Dyplomacji* Wydział sukcesywnie odwiedzają ambasadorowie, m.in. USA, Iranu, Izraela, Włoch i Irlandii.

Katalog form aktywności WNPiD UAM w Poznaniu służący internacjonalizacji badań naukowych i działań pokrewnych jest więc obszerny i bardzo zróżnicowany. Władze Wydziału aktualnie podejmują wysiłek, aby go wzbogacić o nowe formy aktywności, dbając o to, aby tak jak dotychczas cieszyły się one dużym zainteresowaniem i uznaniem wśród beneficjentów.

Maciej Walkowski

Uniwersytet Rzeszowski

Kierunki współpracy międzynarodowej prowadzone przez Instytut Nauk o Polityce UR (w latach 2001–2012 – Katedrę Politologii) są funkcją kontaktów zagranicznych utrzymywanych przez samorząd miasta Rzeszowa oraz Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Uwzględniają zatem przygraniczny charakter regionu i wykorzystują sąsiedztwo dwóch państw – Słowacji – członka Unii Europejskiej oraz Ukrainy będącej adresatem pomocy przedakcesyjnej.

W ramach kontaktów trójstronnych Polska – Słowacja – Ukraina w latach 2013–2014 INoP był partnerem w projekcie realizowanym w ramach V4 przez Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu w Preszowie (podmiot wiodący) oraz Wydział Nauk Politycznych Państwowego Uniwersytetu w Uzhhorodzie. Głównym celem projektu *Public administration reform in Ukraine: lessons learned from Slovakia and Poland* było wypracowanie – na podstawie badań nad reformą administracji publicznej w Polsce i Słowacji – rekomendacji dla polityki władz centralnych oraz regionalnych i lokalnych Ukrainy. Ponadto celem projektu było wspieranie działań zgodnych z założeniami Partnerstwa Wschodniego 2012–2013, a w szczególności jego wielostronnego wymiaru (Joint Staff Working Document of the EC and HR/FASC: SWD(2012) 108 final, Brussels, 15.05.2012). Kluczowe w kontekście realizacji projektu i współpracy partnerów było podjęcie działań zmierzających do poprawy kompetencji w zakresie *public governance* podmiotów regionalnych i lokalnych na Ukrainie oraz stopniowe zbliżanie rozwiązań administracyjnych Ukrainy do modeli realizowanych w państwach sąsiednich. Istotne były kwestie współpracy transgranicznej na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej, także w wymiarze naukowym.

Poniekąd uzupełnieniem powyższego przedsięwzięcia, tym razem w ramach kontaktów dwustronnych Polska – Słowacja, był projekt *Rozwój współpracy naukowo-badawczej na obszarze pogranicza PL-SK*, którego liderem był Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu w Preszowie. Jego celem była budowa, rozwój oraz instytucjonalizacja i formalizacja współpracy naukowej na obszarze pogranicza, tj. między Instytutem Nauk Politycznych Uniwersytetu w Preszowie a Instytutem Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wśród celów szczegółowych projektu należy wskazać przeprowadzenie analizy i mapowania stanu oraz potencjału polsko-słowackiej współpracy transgranicznej. Wyniki przeprowadzonych analiz wskazały na wspólne pola badawcze, które jednocześnie

powinny stanowić priorytetowe kierunki działań w zakresie współpracy naukowej na pograniczu polsko-słowackim. Poza instytucjami naukowymi, partnerami projektu były: Slovak Foreign Policy Association i Fundacja Friedrich Ebert Stiftung (Bratysława).

Współpraca dwustronna INoP ze stroną ukraińską ma przede wszystkim charakter dydaktyczny i aplikacyjny. Jej przykładem jest projekt realizowany w 2016 r. *Samborzanie mają głos – pilotażowa edycja budżetu partycypacyjnego w mieście Sambor*, przez Stowarzyszenie na Rzecz Innowacyjności i Transferu Technologii HORYZONTY we współpracy z Samborską Agencją Rozwoju Regionalnego i Eurointegracji oraz Samborską Miejską Radą. Wykładowcy INoP uczestniczyli w projekcie w roli ekspertów zewnętrznych. Projekt był realizowany w ramach Polsko-Kanadyjskiego Programu Wsparcia Demokracji współfinansowanego z programu polskiej współpracy rozwojowej Ministra Spraw Zagranicznych RP oraz Kanadyjskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Handlu i Rozwoju. Celem projektu była aktywizacja mieszkańców miasta Sambor i zaangażowanie ich w rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej oraz włączenia w życie publiczne, poprzez udział w wypracowaniu i wdrożeniu budżetu partycypacyjnego we współpracy z władzami miasta.

Dydaktyczny wymiar ma współpraca podjęta przez wykładowców INoP w ramach projektu finansowanego ze środków Funduszu Wyszehradzkiego *Transformation and educational processes in the Visegrad Group countries*, w Uniwersytecie Alfreda Nobla (UAN) w Dnipro (Ukraina). Projekt jest realizowany w latach 2016–2018. Celem projektu, w którym uczestniczą naukowcy z państw Grupy Wyszehradzkiej, jest przekazanie wiedzy i doświadczeń związanych z transformacją ustrojową. Projekt koncentruje się na prowadzeniu zajęć ze studentami Uniwersytetu w Dnipro.

Innym przedsięwzięciem o charakterze dydaktycznym jest Szkoła Letnia dla dziennikarzy z Ukrainy, organizowana od 2016 r. przez INoP we współpracy z Instytutem Wiedzy o Komunikowaniu i Badań nad Dziennikarstwem Uniwersytetu Ludwika Maksymiliana w Monachium oraz z Ukraińskim Uniwersytetem Katolickim we Lwowie. Szkoła jest finansowana przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego oraz Uniwersytet Rzeszowski. Przedsięwzięcie to nie jest pierwszym doświadczeniem INoP w zakresie współpracy ze stroną niemiecką. Partnerstwo Rzeszowa i Bielefeld (Nadrenia-Północna Westfalia) zaowocowało współpracą

– wtedy jeszcze – Katedry Politologii UR i Oberstufen-Kolleg, stanowiącego część Uniwersytetu w Bielefeldzie. Program tej współpracy opierał się na corocznej wymianie kilkudziesięcioosobowej grupy uczniów i studentów.

W ramach Programu Erasmus+ INoP utrzymuje kontakty z jednostkami politologicznymi lub z dyscyplin pokrewnych następujących szkół wyższych: Uniwersytetu Cypryjskiego, Uniwersytetu w Tallinie, Uniwersytetu Peloponeńskiego, Uniwersytetu w Walencji, Uniwersytetu w Osnabrück, uniwersytetów w Rumunii (Scoala Nationala De Studi Politice Si Administrative w Bukareszcie, Uniwersytet w Krajowa, Uniwersytet w Oradea, Uniwersytet Stefan cel Mare w Suczawie, Uniwersytet w Timisoarze), Uniwersytetu Cyryla i Metodego w Tarnawie, Szkoły Nauk Społecznych w Nowej Goricy (Słowenia), Uniwersytetu Firat (Turcja), uniwersytetów we Włoszech (Uniwersytet w Bolonii, Uniwersytet w Foggi, Uniwersytet Mediolan-Bicocca, Uniwersytet Federico II w Neapolu) oraz Uniwersytetu Iwana Franko we Lwowie.

W zakresie badań INoP szczególnie blisko współpracuje ze Szkołą Zarządzania i Statystyki Uniwersytetu Bolonii (Kampus w Forli). W zakresie wymiany akademickiej Instytut utrzymuje kontakty ze Szkołą Nauk Politycznych, wysyłając własnych wykładowców i studentów oraz przyjmując wykładowców i studentów włoskich w ramach programu Erasmus, obecnie Erasmus+, a także stypendiów post-doc. Wykłady i badania naukowe realizowane w Uniwersytecie Bolonii (Kampus w Forli) były częścią projektów: *UR – nowoczesność i przyszłość regionu*, finansowanym ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 1/POKL/4.1.1/2010 oraz programu MIRRES – *Interdisciplinary Research and Studies on Eastern Europe*, finansowanym ramach Erasmus+.

Uniwersytet w Bolonii jest liderem projektu *Innovative Learning and Training Laboratories for Social Business and Social Enterprises* (Lab4SI), złożonego w ramach Programu Erasmus+ KA2 call *Knowledge Alliance*. Projekt powstał we współpracy Uniwersytetu w Coimbrze, Uniwersytetu Rzeszowskiego (INoP), Uniwersytetu w Liège oraz Uniwersytetu w Neapolu (projekt znajduje się na etapie oceny). Współpracę projektową INoP podejmował również z: Instytutem Studiów Politycznych Uniwersytetu Karola w Pradze, Agderforskning przy Uniwersytecie Agder (Norwegia) oraz Instytutem Wiedzy o Komunikowaniu i Badań nad Dziennikarstwem Uniwersytetu Ludwika Maksymiliana w Monachium.

Równie bliskie kontakty, jednak w zakresie kształcenia, INoP utrzymuje z Wydziałem Polityki Społecznej i Edukacyjnej Uniwersytetu Peloponeskiego

w Koryncie. Ta jednostka akademicka, wraz z INoP oraz Dublin City University (Irlandia), Vytautas Magnus University (Litwa), Pamukkale University (Turcja), European University Cyprus (Cypr), University of Southampton (Wielka Brytania), realizowała w 2014 r. projekt w ramach Intensive Erasmus Programme: *Learning for Leadership in Education*, w którym udział wzięli pracownicy i studenci rzeszowskiej politologii. Celem projektu było zapoznanie studentów z systemami kształcenia i świadczenia usług edukacyjnych, a także wdrażanymi modelami rządzenia i przywództwa w sferze publicznej w wybranych państwach. W wymiarze społeczno-kulturowym projekt stworzył warunki do nabycia nowych umiejętności i doświadczeń m.in. przez pracę w międzynarodowych zespołach. Efekty pracy studentów i pracowników naukowych w postaci materiałów naukowo-dydaktycznych zostały zamieszczone na platformie elektronicznej Uniwersytetu Peloponeńskiego, <https://eclass.uop.gr/>.

Agnieszka Pawłowska
we współpracy z Anną Kołomycew i Wojciechem Furmanem

Uniwersytet Szczeciński

Najważniejszym osiągnięciem Instytutu Politologii i Europeistyki w zakresie współpracy międzynarodowej było otrzymanie w 1995 r. od Komisji Europejskiej zgody i jednocześnie grantu na uruchomienie pierwszej w Polsce politologicznej Katedry Europejskiej w ramach unijnej sieci katedr naukowych Jean Monnet. Następnie w 2002 r. Komisja Europejska postanowiła podnieść rangę Katedry i ustanowiła w jej ramach Centrum Doskonałości (Jean Monnet Centre of Excellence), które jest najwyższym stadium współpracy w ramach Jean Monnet Programme przyznawanym przez Komisję Europejską tylko dla uznanych katedr funkcjonujących w sieci. W końcu w 2005 r. Instytut jako jedyny w Polsce otrzymał od Komisji Europejskiej zgodę na uruchomienie równoległe drugiej katedry politologicznej z sieci Jean Monnet. Tym razem była to Jean Monnet Chair on Eastern Dimension of the EU. W ten sposób Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego jest jedynym w Polsce instytutem politologicznym posiadającym dwie katedry Jean Monnet sklasyfikowane w naukach o polityce. W 2011 r. Komisja Europejska pozytywnie rozpatrzyła aplikację o grant na ustanowienie Jean Monnet Chair ad personam, która została ukierunkowana na badania w zakresie systemu wielopoziomowego zarządzania w ramach Unii Europejskiej (Multi-level Governance – MLG).

W 2003 r. Instytut wystąpił z inicjatywą, popartą wnioskiem jego Rady Naukowej, do Rady Wydziału Humanistycznego i Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego, w sprawie nadania doktoratu honoris causa Uniwersytetu Szczecińskiego Christopherowi Pattenowi (ówczesnemu Komisarzowi Komisji Europejskiej ds. Stosunków Zewnętrznych). Promotorem doktoratu był prof. Bogdan Szajkowski z Instytutu Politologii i Europeistyki, a recenzentem Pani Danuta Hübner. Christopher Patten zgodził się przyjąć doktorat z inicjatywy Rady Naukowej Instytutu Politologii i Europeistyki US.

W 2014 r. Przewodniczący Komitetu Regionów Unii Europejskiej powołał prof. dr. hab. Janusza Ruszkowskiego do Selection Board of the Committee of the Regions. Jest to europejskie gremium oceniające niepublikowane prace naukowe (przede wszystkim doktoraty) poświęcone regionom i polityce regionalnej w Europie.

Europejski Fundusz Wyszehradzki powołał prof. dr. hab. Janusza Ruszkowskiego na eksperta ds. akcesji Albanii do UE (obok byłego komisarza europejskiego Petera Balazsa z Węgier).

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego powołał prof. dr. hab. Janusza Ruszkowskiego na eksperta ds. regionu Morza Bałtyckiego podczas dwuletniej prezydencji województwa zachodniopomorskiego w Baltic Sea States Subregional Cooperation (BSSSC).

Ponadto badania prowadzone w Instytucie zostały dostrzeżone przez Landeszentrale für Politische Bildung (LPB) w Schwerinie, co zaowocowało propozycją współpracy bilateralnej w zakresie współpracy polsko-niemieckiej, z akcentem na pograniczne obu państw.

Jedną z kluczowym ram aktualnej współpracy zagranicznej Instytutu zarówno w wymiarze studenckim, jak i pracowników naukowo-dydaktycznych jest program Erasmus+. Od początku trwania nowej edycji programu udało się pozyskać 30 partnerów m.in z takich państw, jak Francja, Hiszpania, Włochy, Niemcy, Turcja, Słowacja, Szwecja, Litwa, Estonia, Czechy, Bułgaria. W ciągu jednego roku akademickiego w wymianie uczestniczy przeciętnie około 40 studentów oraz 10 pracowników naukowo-dydaktycznych.

Dodatkowo w ramach programu mobilności z krajami partnerskimi Erasmus podpisano umowy także z: Caucasus University oraz Batumi Shota Rustaveli State University (Gruzja) i Kharkiv Polytechnic Institute (Ukraina).

Ugruntowując swoją współpracę międzynarodową w zakresie dydaktyki, Instytut pozyskał także trzy duże granty Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) na organizację i przeprowadzenie studiów podyplomowych dla nauczycieli z zakresu wiedzy o społeczeństwie, studiów podyplomowych z zarządzania funduszami europejskimi oraz studiów niestacjonarnych II stopnia na kierunku polityka społeczna. Wspomniane środki pozwoliły także doposażyć Instytut w nowoczesny sprzęt komputerowy oraz multimedialny.

W latach 2002–2014 Instytut współpracował z Kwaterą Główną NATO w Brukseli oraz z Dowództwem Wojskowym NATO SHAPE w Mons. W ramach tej współpracy doszło do 11 wizyt studyjnych pracowników naukowych oraz studentów w HQ NATO w Brukseli oraz w SHAPE w Mons. Współpraca oparta była o granty NATO Fellowship.

Instytut otrzymał granty Unii Europejskiej finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego:

- Grant Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), SPO Rozwój Zasobów Ludzkich, Działanie 2.1., 2006–2008, pt. *Studia Podyplomowe dla nauczycieli „Wiedza o Społeczeństwie* (120 tys. PLN).

- Grant Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) pt. *Studia Podyplomowe: Zarządzanie funduszami europejskimi* (100 tys. PLN).
- Grant Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) pt. *Studia Podyplomowe: Zarządzanie imprezami masowymi. Moduł treningowy dla studentów zaocznych* (36 tys. PLN).
- Grant Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) pt. *Niestacjonarne studia uzupełniające na kierunku Polityka Społeczna, 2013–2014* (150 tys. PLN).

Poza grantami z Programu Jean Monnet, NATO Fellowship oraz EFS Instytut realizował granty z następujących programów europejskich:

- European Visegrad Fund (2014–2017, Instytut jako współwykonawca),
- PHARE/FIESTA II (1997–1998, Instytut jako wnioskodawca i koordynator),
- Jean Monnet Project on Common Foreign and Security Policy of EU (1998–2001, Instytut jako wnioskodawca i koordynator),
- PHARE Cross-Border Co-operation (1999 r., Instytut jako wnioskodawca i koordynator),
- PHARE 1997 Integracja Europejska (2000 r., Instytut jako wnioskodawca i koordynator),
- Jean Monnet Project Permanent Course on Northern Dimension of EU (2001–2003, Instytut jako wnioskodawca i koordynator).

W ramach wspólnych międzynarodowych projektów naukowo-badawczych organizowanych przez IPiE należy wymienić następujące:

- Współpraca z Komisją Europejską: organizacja seminarium naukowego pt. *10 lat Polski w Unii Europejskiej. Polskie wizje rozwoju integracji europejskiej* (2014).
- Projekt badawczy realizowany wspólnie z Uniwersytetem Södörtern w Sztokholmie pt. *Multidimensional Security and Trans-regional Cooperation in the Baltic Sea Area*.
- W 2013 r. Instytut Politologii i Europeistyki US zawiązał współpracę naukowo-informacyjną z wydawnictwem Deutsch-Polnische Verein Integration e.V., Berlin.
- Projekt badawczy realizowany wspólnie z Instytutem Serbskim w Bautzen pt. *Serbołużyczanie w zjednoczonych Niemczech*.
- Projekt badawczy realizowany wspólnie z Uniwersytetem w Sussex, Uniwersytetem w Rydze oraz Freie Universität w Berlinie pt. *A Future*

- of European Union*, w ramach programu Unii Europejskiej YouREC (Young Researchers Enlargement Conferences, a Jean Monnet Project).
- Projekt pt. *Impact of Poland's Accession for Germany* (temat zatwierdzony przez KBN oraz DAAD w ramach VI Programu Naukowo-Badawczego UE – nr: 002/2002/2003/DZ.KBN4387/Ro3) realizowany wspólnie z Freie Universität w Berlinie.
  - Umowa o współpracy dwustronnej z Landeszentrale für Politische Bildung w Schwerinie.
  - Projekt pt. *Rola i miejsce Parlamentu Europejskiego w systemie politycznym UE* realizowany wspólnie z polskimi przedstawicielami w Parlamencie Europejskim (efektem jest monografia pt. *Parlament Europejski. Kompetencje. Struktura. Grupy Polityczne*, PES, Szczecin 2007).
  - Projekt pt. *Teoria studiów europejskich (stan i perspektywy studiów europejskich w Polsce)*, projekt realizowany w ramach Jean Monnet Chair on Eastern Dimension of EU, przy udziale środków finansowych Komisji Europejskiej.
  - Projekt pt. *Integracja w basenie Morza Bałtyckiego*, realizowany w ramach Jean Monnet Chair on Eastern Dimension of EU, przy udziale środków finansowych z Komisji Europejskiej.
  - Projekt pt. *Polityka sąsiedztwa Unii Europejskiej*, realizowany w ramach Jean Monnet Chair on Eastern Dimension of EU, przy udziale środków finansowych z Komisji Europejskiej.
  - *Wielopoziomowe zarządzanie w Unii Europejskiej (Multi-level Governance in the EU)*. Projekt realizowany w ramach Jean Monnet Chair ad Personam, przy udziale środków finansowych z Komisji Europejskiej.
  - *Partnerstwo Wschodnie Unii Europejskiej*, bilateralny projekt realizowany i zakończony publikacją na ten sam temat wspólnie z Uniwersytetem Wołyńskim w Łucku (Ukraina). Wydano monografię: M. Żurek (red.), *Partnerstwo Wschodnie w kontekście europejskich aspiracji Ukrainy. Dylematy międzynarodowe i systemowe*, Szczecin, Łuck 2011.
  - Projekt pt. *Współpraca w Regionie Morza Bałtyckiego*, projekt zrealizowany wspólnie z Uniwersytetem Catania (Włochy), zakończony publikacją: *Geopolitical model of the Baltic Europe in the Nineties*, Department of Political Studies – University of Catania, Jean Monnet Working Papers in Comparative and International Politics, Catania.

- Trilateralny projekt pt. *EU Policy: Lesson learned from the Visegrad Countries* realizowany w ramach Visegrad University Studies Grant (VUSG). Uczestnikami projektu są: European University of Tirana, Visegrad University of Budapest oraz Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego (realizacja w latach 2013–2017).

Ponadto od 1997 r. cyklicznie, tj. każdego roku (lub raz na półtora roku), Instytut we współpracy z Kwaterą Główną NATO organizuje wyjazdy studyjne dla około 23–25 studentów do Headquarter NATO w Brukseli i SHAPE w Mons. W roku 2008 odbył się dziewiąty taki wyjazd studyjny. Instytut wysłał studentów także na wizyty studyjne do Parlamentu Europejskiego w Strasburgu (ostatnia wizyta w ramach grantu PE odbyła się w 2007 r.).

W praktyce Instytut Politologii i Europeistyki współpracuje z istotnymi organizacjami i instytucjami międzynarodowymi, dzięki czemu rozwija swoją aktywność naukową oraz dydaktyczną. Wśród tych instytucji i organizacji są:

- Sojusz Północnoatlantycki (NATO),
- Komisja Europejska,
- Komitet Regionów,
- Parlament Europejski,
- Grupa Wyszehradzka.

Ponadto ważnymi partnerami dla Instytutu Politologii i Europeistyki są międzynarodowe instytucje posiadające swoje siedziby w Szczecinie, czyli Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni w Szczecinie (Multinational Corps North East – MNCNE) oraz Euroregion Pomierania.

Dzięki kooperacji z Korpusem udało się zorganizować konferencję z udziałem przedstawicieli Bundeswehry (Międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Grundwert Solidarität: Theorie und Praxis solidarischen Handelns in Deutschland und Polen*. Organizator główny Fundacja Akademia Europejska, Kuliце, 14–16 VI 2012) oraz wizyty studyjne kadry naukowo-dydaktycznej i studentów w Korpusie.

Janusz Ruszkowski
Tomasz Czapiewski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK prowadzi działania związane z internacjonalizacją według wskazań Strategii Umiejdzynarodowie-
nia Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Podejmowane są jednoczesne działania na kilku płaszczyznach.

Mobilność studentów

Wydział dysponuje ponad 60 umowami międzynarodowymi z uniwersyte-
tami, m.in. z takich krajów, jak. Litwa, Szwecja, Niemcy, Francja, Hiszpania,
Portugalia, Włochy, Chorwacja, Czechy, Węgry, Bułgaria, Turcja. Co roku
blisko 15 studentów kierunków stosunki międzynarodowe, dziennikar-
stwo i komunikacja społeczna oraz bezpieczeństwo wewnętrzne, decyduje
się na stypendium programu Erasmus+ i odbycie semestru zajęć na uczelni
zagranicznej.

Znaczące jest, że na przestrzeni lat WPiSM UMK przyciąga coraz większą
liczbę studentów chcących skorzystać z naszej oferty dydaktycznej przygoto-
wanej dla studentów uczelni zagranicznych. To m.in. dla nich są przygotowane
w każdym semestrze zajęcia w języku angielskim, na które uczęszczają wraz
z naszymi studentami stacjonarnymi. Przyjęto zasadę, że w każdym konwer-
satorium w języku obcym są rezerwowane (według zapotrzebowania) miejsca
dla Erasmusów, aby zapewnić różnorodność na zajęciach. Bez wątpienia sprzyja
ona wymianie poglądów i uatrakcyjnia wyrażane opinie. Zajęcia w liczbie około
12–15 grup w każdym semestrze związane są ze sferą politologii, stosunków
międzynarodowych oraz bezpieczeństwa, ale również filozofii i komunikacji.
Średnio w roku akademickim WPiSM odwiedza około 30 studentów, głównie
z takich krajów, jak Francja, Hiszpania, Włochy, Turcja, Bułgaria, Węgry, Chor-
wacja, Niemcy, Litwa.

Mobilność naukowców

Biuro Programów Międzynarodowych UMK wspiera naszych pracowników
w wyjazdach dydaktycznych do uczelni partnerskich. Co roku korzysta z tej
możliwości około 10 osób. Dzięki temu odwiedzają uczelnie, z którymi mamy
już ugruntowaną współpracę, lub promując wydział, inicjują nowe działania.
Wyjazdy te najczęściej ukierunkowane są na uniwersytety z krajów bałtyckich,
bałkańskich lub Hiszpanii, Włoch i Portugalii.

Zauważalne jest coraz większe zainteresowanie wizytami szkoleniowymi/dydaktycznymi na WPiSM UMK. W ramach podpisanych umów partnerskich co roku około 5–7 naukowców odwiedza nasz wydział w ramach programu Erasmus+, dzieląc się wynikami swoich badań na zajęciach ze studentami oraz na spotkaniach z kadrami w ramach seminariów tematycznych.

Projekty międzynarodowe

Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK zacieśnia także współpracę międzynarodową przy realizacji grantów i projektów badawczych. Zainicjowane kontakty z uczelniami skutkują tworzeniem indywidualnych kontaktów oraz udziałem w zespołach badawczych. Dzięki Partnerstwu Strategicznemu została nawiązana współpraca z Universitatea Alexandru Ioan Cuza Din Iasi (Rumunia), The Manchester Metropolitan University (Wielka Brytania), Universidad de La Laguna (Hiszpania) oraz Gottfried Wilhelm Leibniz Universitaet Hannover (Niemcy).

Joanna Marszałek-Kawa

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Instytut Nauk Politycznych działa w ramach Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Internacjonalizacja działalności naukowej i dydaktycznej obejmuje m.in. realizację projektów naukowych i edukacyjnych, wspólne badania z zagranicznymi partnerami, wymianę pracowników i studentów. Innym przejawem jest organizowanie konferencji i sympozjów międzynarodowych oraz publikacje międzynarodowe. W artykule zostaną przedstawione najważniejsze aspekty tej działalności z ostatnich lat

W zakresie priorytetów geograficznych INP UWM zdecydowanie koncentruje się na współpracy międzynarodowej z podmiotami z Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej. Aktywizacji ulega też współpraca z partnerami ukraińskimi (Lwów) oraz litewskimi (Kłajpeda i Wilno).

W ramach współpracy z partnerami zagranicznymi przygotowano i zrealizowano w INP UWM kilka ważnych projektów naukowych i edukacyjnych. Było to możliwe dzięki wygranej konkursom, organizowanym przez polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia czy instytucje europejskie.

Zdecydowanie największym osiągnięciem było pozyskanie grantu *Close neighbours in 21st century – new communication and perception (Bliscy sąsiedzi w XXI wieku – nowa komunikacja i postrzeganie)* w ramach programu *Lithuania-Poland-Russia Cross-Border Cooperation Programme 2007–2013* (okres realizacji: 03.2013–12.2014). Partnerem zagranicznym była Katedra Polityki, Technologii i Komunikacji Społecznej na Bałtyckim Federalnym Uniwersytecie im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie. Głównym celem była analiza rozwoju kontaktów społecznych oraz współpracy transgranicznej szczególnie w dziedzinie nauki i edukacji pomiędzy społecznością obszaru przygranicznego Warmii i Mazur i obwodu kaliningradzkiego, poprzez analizę trendów i wyzwań procesu intensyfikacji wzajemnej współpracy pomiędzy instytucjami naukowymi regionów, a także promowanie wspólnych przedsięwzięć w dziedzinie naukowej i edukacyjnej.

Współpraca INP UWM z partnerami z Bałtyckim Uniwersytetem Federalnym im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie zinstytucjonalizowała się i rozwijała się dzięki uzyskaniu kilku grantów badawczych: Komitetu Badań Naukowych pt. *Polska wobec obwodu kaliningradzkiego w warunkach przemian europejskiego ładu politycznego* (lata 2002–2004); Komitetu Badań Naukowych pt. *Polska wobec obwodu kaliningradzkiego w warunkach przemian europejskiego ładu politycznego*

(lata 2003–2004) oraz grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego/Narodowego Centrum Nauki pt. *Stan demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim i jego implikacje dla współpracy transgranicznej* (2009–2011).

W ramach współpracy z Uniwersytetem w Kaliningradzie pracownicy INP UWM brali udział w projekcie badawczym pt. *EU 4 YOU*, który realizowało The EU Centre at the Immanuel Kant Baltic Federal University. Zwieńczeniem współpracy przy tym projekcie był udział w międzynarodowej konferencji naukowej *Common spaces of Russia and the EU. Current problems and possible solutions* (Nowogród Wielki, 25–26.05.2012).

Instytut Nauk Politycznych UWM kilkakrotnie składał wraz z partnerami z Bałtyckiego Uniwersytetu Federalnego im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie projekty badawcze do Narodowego Centrum Nauki w ramach Programu *Harmonia* (nie uzyskały one finansowania).

W latach 2011–2012 INP UWM realizował pod auspicjami MSZ projekt w ramach mechanizmu wsparcia obywatelskiego i samorządowego wymiaru polityki zagranicznej „Małe Projekty Wspólne MSZ i Samorządu” pt. *Polska polityka wschodnia a współpraca zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego*. Głównym celem projektu była wymiana doświadczeń między pracownikami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Miała ona służyć podniesieniu kwalifikacji merytorycznych i wiedzy w zakresie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej obu stron. Warto zaznaczyć, że w projekcie wzięli udział nie tylko naukowcy reprezentujący różne dziedziny badawcze, ale także praktycy z Polski i zagranicy zajmujący się współpracą transgraniczną.

W latach 2014–2016 zespół badawczy INP UWM zrealizował również trzy międzynarodowe projekty finansowane przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.

Od 01.09.2014 do 10.11.2014 r. realizowano projekt pt. *Polityka pomnikowa w Polsce wobec poradzieckich miejsc pamięci – polski i rosyjski punkt widzenia*. Projekt skupiał się na zagadnieniach dialogu polsko-rosyjskiego, związanych ze stosunkiem Polaków i Rosjan do pomników i innych symbolicznych śladów obecności armii radzieckiej w Polsce w latach 1944–1993.

W okresie od 01.08.2015 do 31.10.2015 r. INP UWM razem z Bałtyckim Uniwersytetem Federalnym im. Kanta w Kaliningradzie był zaangażowany w projekt pt. *Polsko-rosyjska wymiana młodzieży 2015*, realizowany w ramach grantu

przyznanego przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia. Projekt koncentrował się na zagadnieniach dotyczących wymiany punktów widzenia dotyczących miejsca II wojny światowej w pamięci Polaków i Rosjan. Zasadniczym celem przedsięwzięcia była swoista konfrontacja opinii i spostrzeżeń młodego pokolenia Polaków i Rosjan dotyczących zakończenia II wojny światowej.

W okresie od 01.09.2015 do 10.11.2015 r. INP UWM razem z partnerami z Bałtyckiego Uniwersytetu Federalnego im. Kanta w Kaliningradzie zrealizował pod auspicjami Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia projekt pt. *Mały ruch graniczny w warunkach kryzysu w relacjach polsko-rosyjskich*. Ten z kolei ogniskował się na zagadnieniach zbadania skutków funkcjonowania małego ruchu granicznego (MRG) na pograniczu polsko-rosyjskim w warunkach stale pogarszających się stosunków polsko-rosyjskich.

Rezultatem części wspomnianych wyżej grantów badawczych są publikacje naukowe z partnerami z Kaliningradu.

W 2014 r. INP UWM uzyskał również grant w ramach Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego EEA Grants and Norway Grants. Podczas jego realizacji pracownicy INP UWM zaczęli kooperację z Instytutem Barensta w Kirkenes w Norwegii. Podjęto rozmowy na temat wspólnych analiz komparatystycznych prac badawczych w obszarze współpracy transgranicznej z Federacją Rosyjską oraz bezpieczeństwa ekologicznego.

Pracownicy INP UWM, we wrześniu 2016 r., rozpoczęli realizację międzynarodowego projektu badawczego Party Leaders Database. Celem projektu jest stworzenie unikalnej bazy danych (party-leaders.eu), wydawanie corocznej publikacji zawierającej dane o przywódcach partyjnych na świecie (Party Leaders Yearbook) oraz zbudowanie aktywnej grupy Party Leaders Database – Working Group o zasięgu globalnym (początkowo Europa, z wraz ze wzrostem ekspertów krajowych Azja, Afryka, Ameryka Płn. i Płd.). Do grudnia 2016 r. grupa liczy 40 badaczy z Europy i świata oraz stale się powiększa.

Instytut Nauk Politycznych UWM prowadzi szeroką kooperację z uczelniami i instytucjami naukowymi z zagranicy zarówno na podstawie oficjalnych umów, jak i niesformalizowanych kontaktów. Obejmuje ona współpracę z nie tylko podmiotami europejskimi, ale również z reprezentantami innych kontynentów. Warto podkreślić, że Instytut w ostatnich latach był inicjatorem podpisania 11 umów o współpracy z partnerami zagranicznymi.

Międzynarodowy wymiar aktywności INP UWM podkreślają także dwie cykliczne imprezy naukowe. Przede wszystkim są to konferencje organizowane

w ramach „Naukowych Spotkań z Afryką”, zapoczątkowane w 2004 r. (w latach 2004–2009 jako Dni Afryki). Na trwałe wpisały się już w kalendarz konferencji i mają ugruntowaną pozycję w gronie pracowników nauki zainteresowanych problematyką afrykanistyczną. Wyniki obrad publikowane są w kolejnych tomach wydawanej przez INP serii „Forum Politologiczne”.

Drugim przedsięwzięciem są polsko-ukraińskie spotkania naukowe, które od 2015 r. organizuje Instytut Nauk Politycznych UWM oraz Instytut Humanistyki i Nauk Społecznych Państwowego Uniwersytetu „Politechnika Lwowska” Obradom Forum towarzyszą seminaria, w których oprócz naukowców uczestniczą przedstawiciele lokalnych władz. Dotychczas zorganizowano dwa spotkania (I Polsko-Ukraińskie Forum Naukowe pt. *Współczesna Ukraina. Konflikt – transformacja – integracja*, Olsztyn 18–19.12.2015 oraz II Polsko-Ukraińskie Forum Naukowe pt. *Integracja europejska a tożsamość narodowa: wymiar instytucjonalny oraz wartości*, Lwów 12–13.05.2016). III Polsko-Ukraińskie Forum Naukowe pt. *25 lat traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy – próba bilansu* odbędzie się w dniach 11–12.05.2017 r. w Olsztynie.

W ostatnich kilku latach INP UWM organizował lub współorganizował z partnerami zagranicznymi następujące konferencje naukowe:

- *Vom nationalen zum europäischen Geschichtsbild? Geschichtspolitik im Weimarer Dreieck gestern und heute*, Fridtjof-Nansen-Akademie im Weiterbildungszentrum, Deutschen Polen-Institut, Georg-Eckert Institut für internationale Schulbuchforschung, Landeszentrale für politische Bildung Rheinland-Pfalz, Verband der Geschichtslehrer Deutschlands, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Ingelheim, 23–24.05.2014.
- *Polityka pomnikowa w Polsce wobec poradzieckich miejsc pamięci – polski i rosyjski punkt widzenia*, Bałtycki Federalny Uniwersytet. im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 14–15.10.2014.
- *History, culture and nature of the Baltic Sea Region*, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Baltic Sea Region University Network, Olsztyn 23–24.10.2014.
- *Close neighbours in 21st century – new communications and perception*, Bałtycki Federalny Uniwersytet. im. Immanuela Kanta

- w Kaliningradzie, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 27–28.11.2014.
- *Sociocultural, Political, Legal and Economic Aspects of the International Environment Development*, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Lwów 16–17.04.2015.
  - *UN millennium development goals: achievements and prospects*, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Lwów 17.09.2015.
  - *Regional Identity: the paradigm of Public Welfare of the Baltic Sea Region*, Faculty of Social Sciences at Klaipeda University, The Baltic Sea Region University Network, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Klaipeda 24–25.09.2015.
  - *Mały ruch graniczny w warunkach kryzysu w relacjach polsko-rosyjskich*, Bałtycki Federalny Uniwersytet. im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 19–20.10.2015.
  - I Polsko-Ukraińskie Forum Naukowe *Współczesna Ukraina. Konflikt – transformacja – integracja*, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Instytut Humanistyki i Nauk Społecznych Państwowego Uniwersytetu Politechnika Lwowska, Olsztyn 18–19.12.2015.
  - *Reformy samorządowe na Ukrainie*, Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Instytut Humanistyki i Nauk Społecznych Państwowego Uniwersytetu Politechnika Lwowska, Olsztyn 19.12.2015.
  - *Procesy migracyjne we współczesnym świecie*, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Lwów 22.04.2016.
  - *Welfare and Security in the 21st Century: Politicisation of the Social Contract*, Klaipeda University, Institute of Political Science, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Klaipeda 06–07.05.2016.

- *Mniejszości narodowe i etniczne Ukrainy i Polski*, Instytut Humanistyki i Nauk Społecznych Państwowego Uniwersytetu Politechnika Lwowska, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Lwów 12.05.2016.
- II Polsko-Ukraińskie Forum Naukowe *Integracja europejska a tożsamość narodowa: wymiar instytucjonalny i wartości*, Instytut Humanistyki i Nauk Społecznych Państwowego Uniwersytetu Politechnika Lwowska, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Lwów 12–13.05.2016.
- *Bezpieczeństwo w warunkach współczesnej transformacji systemu międzynarodowego: wyzwania i perspektywy*, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Lwów 24.09.2016.

Ponadto INP UWM współorganizuje z tanzańskim partnerem pierwszą konferencję naukową pt. *Development in East Africa: Conditioning, Aspects & Effects*, która odbędzie się 02–04.10.2017 r. w Mkwawa w Tanzanii.

Studenci i pracownicy INP UWM w ramach program Erasmus+ mają bogatą ofertę wyjazdów zagranicznych (w sumie 17 ośrodków akademickich, finalizowana jest umowa z Narodowym Uniwersytetem „Politechnika Lwowska”). W ostatnich latach największą popularnością wśród studentów Instytutu cieszyły się następujące uczelnie: University of Cyprus (Cypr) Université Catholique de Lille (Francja), Matel Bel University in Banska Bystrica (Słowacja), Universidad de Valencia (Hiszpania), Università degli studi di Firenze (Włochy). Z kolei najwięcej studentów zagranicznych przyjechało do INP UWM z Universidad de Valencia (Hiszpania), Université Catholique de Lille (Francja), Università degli studi di Bari Aldo Moro (Włochy) i Università degli studi di Sassari (Włochy). W ostatnich latach najwięcej studentów zagranicznych przyjeżdżają z Turcji, *gros* z nich jest studentami programu Erasmus+ na Wydziale Prawa i Administracji UWM, z którym współpracuje Instytut.

Dla studentów zagranicznych przybywających w ramach programu Erasmus+ pracownicy INP UWM przygotowali bogatą ofertę dydaktyczną.

Instytut oferuje też studia w języku angielskim na każdym stopniu kształcenia. Są to: BA in International Relations (specialization: Global and Regional

Perspective); MA in International Relations (specialization: Global and Regional Perspective); MA in Political Science (specialization: International Political and Economic Relations); PhD in Political Science (jedyne takie studia na UWM).

W INP UWM co roku zajęcia dydaktyczne jako *visiting professor* prowadzi dr Wiktor Romanowski z Filii w Kaliningradzie Rosyjskiej Akademii Gospodarki Narodowej i Administracji Publicznej.

Stosunkową nową formą współpracy międzynarodowej są staże naukowe zagranicznych badaczy w INP UWM. W marcu–kwietniu 2016 r. taki 2-miesięczny staż naukowy odbyła dr Natalia Minenkowa z Narodowego Uniwersytetu Donieckiego (forma wykładów i seminariów). Staż był realizowany dzięki Nagrodzie im. I. Wyhowskiego.

W 2016 r. INP UWM podjął także kooperację z nowym partnerem z Bułgarii – Uniwersytetem im. Świętych Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie w zakresie wspólnych badań i staży naukowych. Jej pierwszym efektem była wizyta w listopadzie 2016 r. w ramach stażu dydaktycznego w Instytucie Nauk Politycznych UWM prof. Todora Gałunowa. Kolejnym staż odbył w Instytucie prof. Anatolij Romanyuk z Uniwersytetu Narodowego im. Ivana Franki we Lwowie (marzec 2017 r.).

Warto też odnotować, że INP UWM jest także atrakcyjnym miejscem dla stypendystów Fundacji Fulbrighta. W ostatnich latach gościł dwóch studentów z USA. W roku akademickim 2013/2014 był to Sterling Summerville, absolwent Valparaiso University, a w roku akademickim 2014/2015 Monica Cason, absolwentka Claremont McKenna College.

Instytut Nauk Politycznych UWM jest członkiem International Political Science Association (IPSA) oraz był członkiem European Consortium for Political Research (ECPR). Pracownicy INP UWM biorą udział w światowych kongresach IPSA. Szczególną możliwość szerszego udziału dał XXIV Światowy Kongres IPSA w Poznaniu (23–28 lipca 2016 r.), w którym wzięło udział 12 pracowników Instytutu. Pracownicy biorą także udział w corocznych kongresach ECPR oraz Central European Political Science Association (CEPSA).

*Marcin Chełminiak
Arkadiusz Żukowski*

Uniwersytet Warszawski

„Internacjonalizacja” jest terminem używanym w szkolnictwie wyższym dla określenia budowania międzynarodowego potencjału uczelni wyższych, przy czym bywa ona rozumiana zarówno w kontekście procesu kształcenia, jak i badań naukowych. Ta pierwsza kwestia obejmuje głównie obecność studentów zagranicznych w Instytucie Nauk Politycznych (INP) oraz wyjazdy polskich studentów za granicę, a także wymianę kadry naukowej i włączanie aspektu międzynarodowego w programy kształcenia w INP, ta druga natomiast udział naukowców INP w projektach badawczych z komponentem międzynarodowym, organizowanie i udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, publikowanie w czasopismach o międzynarodowym zasięgu.

Internacjonalizacja służy poprawie jakości kształcenia i badań naukowych, a przez to wzrostowi konkurencyjności Instytutu Nauk Politycznych UW, ale też całej uczelni zarówno w kraju, jak i w Europie oraz na świecie.

Jeśli chodzi o wymianę studentów, była i jest realizowana w INP w ramach kilku programów.

LLP-Erasmus (obecnie Erasmus+)

Założeniem programu LLP-Erasmus jest mobilność w wymiarze międzynarodowym poprzez tzw. studia cząstkowe odbyte za granicą, które mają wzbogacać kapitał ludzki całej Unii Europejskiej¹. W trakcie procesu kształcenia student wyjeżdża na jeden lub dwa semestry do uczelni partnerskiej, gdzie uczęszcza na zajęcia, składa egzaminy i na koniec otrzymuje wykaz ocen. Największa korzyść dla studenta polega na tym, że na uczelni macierzystej nie jest zobligowany ubiegać się o urlop dziekański, ani też nie musi po powrocie „odrabiać” przedmiotów, na które by uczęszczał, gdyby nigdzie nie wyjeżdżał. Zaliczone za granicą przedmioty i uzyskane oceny są wprost transponowane do macierzystego toku studiów i czas spędzony za granicą jest zaliczony tak jak studia odbyte w kraju. W ostatnich latach program LLP-Erasmus pozwala również na wyjazdy zagraniczne celem odbycia praktyk zawodowych. Łącznie Instytut Nauk Politycznych UW współpracuje z 70 uczelniami wyższymi w ramach programu Erasmus (ma z nimi podpisane umowy, a studenci z INP mogą odbyć w nich studia częściowe).

---

¹ P. Paillet, *Erasmus: un échange de compétences*, „Informations sociales” 2006, no 1, s. 135.

Drugi aspekt programu LLP-Erasmus obejmuje pracowników uczelni, w tym zarówno nauczycieli akademickich, jak i personel administracyjny. Tym pierwszym Erasmus pozwala na wyjazdy krótkookresowe, tj. do tygodnia, celem prowadzenia zajęć. Tym drugim natomiast stwarza możliwości na odbycie stażu lub szkolenia w zagranicznej uczelni. Istnieje również możliwość ubiegania się o fundusze z programu Erasmus na tzw. programy intensywne, np. na organizowanie letnich szkół. LLP-Erasmus jest więc programem typowo dydaktycznym, nie zaś badawczym.

Od roku 2010 liczba studentów zainteresowanych Erasmusem spadła do poziomu 40 osób rocznie i na tym poziomie mniej więcej pozostaje, co wiąże się najpewniej z postępującymi skutkami światowego kryzysu gospodarczego i trudnościami ekonomicznymi młodego pokolenia.

Na stałym poziomie około 50 osób rocznie utrzymuje się z kolei liczba studentów z uczelni partnerskich, którzy podejmują naukę w Instytucie Nauk Politycznych UW. Wśród zagranicznych studentów dominują osoby z Hiszpanii, Niemiec, a w dalszej kolejności z Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej.

Systematycznie zwiększa się natomiast liczba pracowników INP UW wyjeżdżających na zagraniczne uczelnie celem prowadzenia zajęć. Co roku z Instytutu Nauk Politycznych wyjeżdża kilkunastu wykładowców, głównie do Hiszpanii, Turcji, Francji, Holandii, Austrii, Czech, Niemiec i Rumunii. Do Instytutu Nauk Politycznych przyjeżdża też około 10 zagranicznych wykładowców, w tym głównie z Francji, Hiszpanii, Czech i Holandii, ale również z Turcji i Malty. Obecnie to liczba kilkunastu „wyjazdów” rocznie. Według zasad Erasmusa, mobilności wykładowców mogą się odbywać w celu prowadzenia zajęć i mają charakter krótkoterminowy, najczęściej kilkudniowy.

Równoległe z rozwojem programu Erasmus tworzyły się zręby tzw. procesu bolońskiego². Nazwa procesu bierze się od dokumentu podpisanego w Bolonii w czerwcu 1999 r. w Bolonii przez przedstawicieli 29 krajów. Proces boloński jest w pewien sposób następstwem doświadczeń wpływających ze współpracy

---

2 J.-É. Charlier, S. Croché, *Le processus de Bologne, ses acteurs et leurs complices*, „Éducation et société” 2003, no 2, s. 13. Zob. Б. Жданюк, *Мобильность студентов и преподавателей в измерении Болонского процесса: опыт Варшавского Университета, Болонский образовательный процесс: теория, опыт, проблемы и перспективы*, Издательство Российского государственного социального университета, Moskwa 2011, s. 60–61.

w ramach programu Erasmus. Proces boloński ma na celu harmonizację procesu kształcenia. Służyć mają temu działania w trzech zasadniczych kierunkach. Po pierwsze studia powinny dzielić się na zazwyczaj trzyletnie licencjackie, dwuletnie magisterskie i trzy- lub czteroletnie doktoranckie. Po wtóre, porównywalności studiów, przedmiotów i stopnia nakładu pracy studenta służyć ma tzw. Europejski System Transferu Punktów, szerzej znany pod angielskim skrótem ECTS (European Credit Transfer System)³. Wreszcie, po trzecie, uczelnie zobowiązane zostały do wystawiania tzw. suplementu do dyplomu, w którym opisany jest proces kształcenia wraz z nazwami zaliczonych przedmiotów i uzyskanymi ocenami.

Kilku wykładowców INP UW wyjeżdżało także w ciągu ostatnich kilku lat za granicę w ramach Mechanizmów Finansowych EOG oraz Mechanizmu finansowego szwajcarskiego (SCIEX).

Master's Degree Studies in Political Science

Ponadto, Instytut rozwinął ofertę dydaktyczną realizowaną w języku angielskim przez zorganizowanie od roku akademickiego 2009/2010 pełnych dwuletnich studiów anglojęzycznych drugiego stopnia na kierunku politologia (od roku akademickiego 2012/2013 są to studia stacjonarne) skierowanych zarówno do polskich, jak i zagranicznych absolwentów studiów licencjackich lub magisterskich (z możliwością udziału w niektórych zajęciach studentów programu Erasmus i innych programów stypendialnych oraz studentów studiów w języku polskim).

Regularnie udoskonalany, autorski program studiów zawiera ponad 20 przedmiotów obowiązkowych i fakultatywnych, z naciskiem położonym na problematykę UE i region Europy Środkowo-Wschodniej, co nadaje studiom silny profil studiów regionalnych. Studia te umożliwiają pogłębianie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poprzez oferowanie zajęć zarówno teoretycznych, jak i praktycznych (np. Political Communication, Art of Negotiation) realizowanych w różnorodnych formach. Wśród nich wyróżniają się konwersatoria, które umożliwiają dyskusję i przedstawianie różnych punktów widzenia na to samo zagadnienie przez studentów wywodzących się z różnych państw i kręgów kulturowych, co stanowi niewątpliwą atut studiów. Oferta

---

³ M. Harfi, C. Mathieu, *Mobilité internationale et attractivité des étudiants et des chercheurs*, „Horizons stratégiques” 2006, no 1, s. 36.

programu studiów anglojęzycznych jest wzbogacana przez wiele dodatkowych zajęć, m.in. wykładów profesorów goszczących, seminariów i konferencji organizowanych w INP i poza nim oraz wizyt w podstawowych instytucjach polskiego systemu politycznego (np. w Sejmie).

W ramach studiów anglojęzycznych w INP studiują zarówno Polacy, jak i cudzoziemcy. Wśród nich są stypendyści Rządu RP oraz stypendyści licznych programów unijnych (Erasmus Mundus) i regionalnych (Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki, stypendium Rady Państw Morza Bałtyckiego). Do części zajęć zapraszani byli wykładowcy z Niemiec (Jens Boysen, Niemiecki Instytut Historyczny), USA (Clifford Bates, Ośrodek Studiów Amerykańskich UW) i Chin (Wei Lichun, CEE Research Center, Jilin). O wysokim poziomie studentów świadczy fakt, że w drugim roku funkcjonowania studiów (2010/2011) studentka z Japonii, Anna Sugiyama, otrzymała nagrodę dla najlepszego studenta zagranicznego w Polsce (kategoria studia magisterskie) w ramach konkursu InterSTUDENT Fundacji Perspektywy. Uczestnictwo studentów z różnych państw nie tylko wzbogaca dyskusje w czasie zajęć, ale również pomaga rozwijać proces internacjonalizacji – bezpośrednio oraz pośrednio – poprzez stanowienie podstawy do organizowania innych programów studiów w Instytucie Nauk Politycznych, np. podwójnego dyplomu – dzięki skali zajęć w języku angielskim oferowanych w ramach tego programu.

Podwójny Dyplom Magisterski UW i Uniwersytetu w Konstancji

Podwójny Dyplom Magisterski Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu w Konstancji to program podwójnego dyplomu magisterskiego. Program trwa cztery semestry, z których dwa semestry realizowane są w Warszawie i dwa w Konstancji. Umożliwiają studiującym indywidualny dobór specjalizacji w jednym z dwóch bloków tematycznych: stosunki międzynarodowe i integracja europejska oraz administracja publiczna i polityka porównawcza. Program ma charakter interdyscyplinarny: daje możliwość włączenia w program studiów, obok przedmiotów z zakresu politologii, również zajęcia z dziedzin pokrewnych.

Współpraca z Narodowym Uniwersytetem Kształcenia Niestacjonarnego

Współpraca z Narodowym Uniwersytetem Kształcenia Niestacjonarnego (UNED) dotyczy implementacji metodologii z zakresu kształcenia „online” na studiach zaocznych I i II stopnia. Narodowy Uniwersytet Kształcenia

Niestacjonarnego (UNED) jest wysoko cenioną jednostką naukową w hiszpańskim systemie szkolnictwa wyższego. Jest to jedyny uniwersytet spośród wszystkich uczelni wyższych, zarówno prywatnych, jak i publicznych, który realizuje ofertę dydaktyczną w trybie eksternistycznym lub częściowo eksternistycznym. Prawie czterdziestoletnia działalność uniwersytetu pozwoliła na wypracowanie bardzo rozwiniętej i kompleksowej metodyki w zakresie nauczania eksternistycznego i częściowo eksternistycznego. Oferta dydaktyczna jest kierowana nie tylko do studentów hiszpańskich, lecz obejmuje także kontynent Ameryki Południowej.

Współpraca z ośrodkami naukowymi z państw Azji Centralnej

Współpraca z ośrodkami naukowymi z państw Azji Centralnej – w ramach projektów badawczych oraz tworzenia sieci współpracy międzyuczelnianej (m.in. współpraca w obszarze przygotowań projektu TEMPUS); wymiana doświadczeń w obszarze transformacji ustrojowej, służąca jako baza naukowa dla treści przedmiotów o tematyce związanej z przemianami ustrojowymi w tym regionie.

Współpraca z Uniwersytetem w Tybindze

Głównym celem współpracy z Uniwersytetem w Tybindze są wizyty profesorów niemieckich w INP (m.in. prof. Gerda Meyera, doktora honoris causa UW), a także wymiana opinii i pomysłów badawczych oraz związanych z dydaktyką (m.in. w zakresie treści poszczególnych przedmiotów).

Współpraca z Instytutem Nauk Politycznych Narodowego Uniwersytetu w Iwano-Frankiwsku

Obie jednostki od dawna współpracują przy organizacji szkół letnich. INP, wzorując się na działającym już programie Podwójnego Dyplomu Magisterskiego UW i Uniwersytetu w Konstancji, jest w trakcie uruchamiania analogicznego programu z Narodowym Uniwersytetem im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku – Instytutem Nauk Politycznych.

Podwójny Dyplom Magisterski UW i Uniwersytetu Autonoma w Madrycie

Instytut, wzorując się na działającym już programie Podwójnego Dyplomu Magisterskiego UW i Uniwersytetu w Konstancji, jest w trakcie uruchamiania analogicznego programu z Uniwersytetem Autonoma w Madrycie. Instytut

Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Autonomia w Madrycie jest najwyższym punktowanym ośrodkiem politologicznych w Hiszpanii.

Istotne znaczenie dla internacjonalizacji ma również fakt, iż program kształcenia na kierunku politologia w INP był opiniowany przez zagraniczne uniwersytety (Uniwersytet w Konstancji oraz Uniwersytet Michała Romera w Wilnie).

Instytut Nauk Politycznych realizuje zajęcia w językach obcych na kierunku politologia zarówno w ramach puli przedmiotów oferowanych dla studentów z za granicy, przebywających w Polsce dzięki europejskiemu programowi wymiany studentów Erasmus+, jak i w ramach studiów anglojęzycznych oraz konwersatoriów językowych dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Do oferty dydaktycznej INP wprowadzono zajęcia w językach obcych, w tym zwłaszcza po angielsku, tym samym oferta zajęć w językach obcych zaczęła systematycznie wzrastać i osiągnęła poziom około 200 godzin lekcyjnych w ciągu roku akademickiego.

Przy opracowywaniu swojej oferty dydaktycznej dyrekcja Instytutu Nauk Politycznych UW wykazywała troskę o komplementarność prowadzonych przedmiotów zarówno co do tematyki, jak i profilu prowadzącego zajęcia. Dlatego właśnie, oprócz przede wszystkim pracowników INP, zapraszani są wykładowcy spoza Instytutu, jak też przedstawiciele administracji państwowej czy wreszcie wykładowcy zagraniczni. Dla przykładu, od wielu lat bardzo dużym zainteresowaniem cieszą się konwersatoria poświęcone tematyce bliskowschodniej („The Middle Eastern Scene”) prowadzone przez prof. Janusza Daneckiego. Problematyce myśli politycznej poświęcone są zajęcia prof. Stanisława Filipowicza, czł. koresp. PAN: „Liberalism and the Challenges of Late Modernity”. Nowym płaszczyznom badawczym w nauce o polityce poświęcony jest przedmiot prof. Agnieszki Rothert: „Networks in Politics”. Dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia po angielsku pracowników INP: dr Agnieszki Bejmy, dr Renaty Mieńkowskiej-Norkiene, dr Małgorzaty Kaczorowskiej.

Instytut Nauk Politycznych UW corocznie organizował także szkoły letnie dla młodzieży z Niemiec i Ukrainy, finansowane ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych na polską dyplomację publiczną oraz pomoc rozwojową.

Jeśli chodzi o udział pracowników INP w programach badawczych z komponentem międzynarodowym, corocznie kilku pracowników INP bierze udział w takich badaniach, trzykrotnie od 2011 r. zostały przez kadrę INP pozyskane

tw. granty na przygotowanie wniosków o dofinansowanie z 7. Programu Ramowego, a następnie programu Horizon 2020.

Kadra INP systematycznie publikuje w czasopismach o zasięgu międzynarodowym (kilkadziesiąt w skali roku), a także wydaje książki i numery specjalne czasopism („Studia Politologiczne”, „e-Politikon”) w języku angielskim, np. specjalny numer „Studiów Politologicznych” poświęcony rządzeniu transnarodowemu.

Każdego roku kilkudziesięciu pracowników INP wyjeżdża za granicę na międzynarodowe konferencje, gdzie prezentuje wystąpienia, corocznie organizowanych jest także 4–5 międzynarodowych konferencji w ramach INP. W 2015 r. właśnie INP zorganizował największe w Europie wydarzenie o charakterze konferencyjnym w ramach nauk politycznych – Wspólne Sesje Europejskiego Konsorcjum Badań Politycznych (ECPR). Jest to najbardziej prestiżowa międzynarodowa aktywność konferencyjna – wzięło w niej udział ponad 500 uczestników z całego świata – najwybitniejszych badaczy z zakresu nauk społecznych. Wspólne Sesje Europejskiego Konsorcjum Badań Politycznych w INP były pierwszymi, jakie odbyły się w Europie Środkowej i Wschodniej, choć mają już ponad czterdziestoletnią tradycję.

Ewa Marciniak

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Instytut Politologii UKSW działa od roku 1999. Historia Instytutu i kierunku studiów politologia sięga jednak specjalizacji, która w okresie istnienia Akademii Teologii Katolickiej występowała pod różnymi nazwami. Najpierw była to katolicka nauka społeczna (1982), potem chrześcijańskie nauki społeczne (1991), następnie politologia i nauki społeczne (1993), a w końcu – politologia (1999). Instytut Politologii UKSW od chwili swego powstania funkcjonuje w ramach Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych (współ z Instytutem Socjologii, Instytutem Nauk Historycznych, Instytutem Historii Sztuki i Instytutem Archeologii).

Współpraca z zagranicznymi ośrodkami akademickimi

W początkowym okresie swej działalności Instytut Politologii prowadził dzięki wsparciu Fundacji Konrada Adenauera ożywioną współpracę naukową głównie z przedstawicielami niemieckich ośrodków akademickich. Owocem tejże współpracy były publikacje zagraniczne pracowników Instytutu Politologii oraz organizowane wspólnie z niemieckimi partnerami konferencje międzynarodowe. Do partnerskich ośrodków niemieckich zaliczyć należy w pierwszej kolejności: Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Katholischen Universität Eichstätt-Ingolstadt, Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, Universität Trier, Universität Heidelberg, Johannes Gutenberg-Universität Mainz. W późniejszym okresie wraz z rozwojem kadrowym i organizacyjnym Instytutu Politologii nawiązano współpracę z innymi uniwersytetami w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej. W pierwszym przypadku były to m.in. następujące uczelnie: Technische Universität Dresden, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg (Niemcy); Papieski Uniwersytet Laterański w Rzymie (Włochy), National University of Ireland, Maynooth (Irlandia); Wyndham Place Charlemagne Trust, Sarum College, Salisbury; James Madison Trust at Sarum College; Surrey University; University of London; Oxford University (Wielka Brytania).

Instytut Politologii UKSW prowadzi współpracę naukowo-badawczą i dydaktyczną z następującymi uczelniami z Europy Środkowo-Wschodniej: Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Uniwersytet Katolicki w Ružomberku, Uniwersytet Pavla Jozefa Šafárika w Koszycach, Słowacka Akademia Nauk (Słowacja), Uniwersytet Karola w Pradze, Uniwersytet T.G. Masaryka w Brnie, Uniwersytet Śląski w Opawie, Uniwersytet w Czeskich Budziejowicach, Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu (Republika Czeska), Uniwersytet Stefana

Wielkiego w Suczawie, Uniwersytet Zachodni w Timiszoarze, Uniwersytet Bukareszteński, Uniwersytet Babes-Bolyai w Klużu (Rumunia), Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya, Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, Budapesti Corvinus Egyetem (Węgry), Uniwersytet w Lubljanie (Słowenia), Uniwersytet Wiedeński (Austria), Ukraiński Uniwersytet Katolicki we Lwowie (Ukraina), Uniwersytet im. św. Klemensa z Ochrydy w Sofii (Bułgaria), Uniwersytet Świętych Cyryla i Metodego w Skopje (Macedonia), Uniwersytet Belgradzki (Serbia), Санкт-Петербургский Государственный Университет (Rosja). Instytucjonalną podstawę dla współpracy z wyżej wymienionymi ośrodkami akademickimi tworzą umowy bilateralne i multilateralne zawarte w ramach programu Erasmus oraz CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies). Z pozaeuropejskich ośrodków akademickich, z którymi Instytut Politologii UKSW nawiązał i prowadzi współpracę naukową, wskazać można m.in.: Columbia University, New York; Georgetown University, Washington; University of California Los Angeles; University of North Carolina.

Umiejdzynarodowienie kadry

Kadrę naukowo-dydaktyczną Instytutu Politologii UKSW tworzą pracownicy, których część swoje stopnie naukowe oraz doświadczenie w zakresie badań i dydaktyki zdobywała na zagranicznych uniwersytetach. Są to: prof. Anna Peck (wieloletni pracownik naukowy University of North Carolina); dr Benjamin Stanley (doktorat na University of Essex); dr Anna Jaroń, dr Katarzyna Grzybowska-Walecka (doktoraty na European University Institute); prof. Klaus Ziemer (wieloletni pracownik naukowy Universität Trier); prof. Paul Dembinski (Universität Fribourg); dr Katarzyna Grzybowska-Walecka (Visiting Scholar w Saint Antony's College Uniwersytet w Oxfordzie, roczny pobyt).

Międzynarodowe stowarzyszenia naukowe

Pracownicy Instytutu Politologii należą do następujących międzynarodowych i zagranicznych stowarzyszeń naukowych: British Association for Slavonic and East European Studies; Deutsche Gesellschaft für Osteuropakunde; Deutsche Gesellschaft für Politikwissenschaft; Deutsche Vereinigung für Politische Wissenschaft; European Association for Population Studies; European Society for Research in Ethics „Societas Ethica”; European Society of Catholic Theology; Görres-Gesellschaft zur Pflege der Wissenschaft; International Union for

the Scientific Study of Population; International Council of Global Bioethics; International Political Science Association; Population Association of America; Public Awareness Education Program of the Sciences and Humanities – Technology and Global Bioethics; Südosteuropa-Gesellschaft; The American Maritain Association; Vereinigung für katholische Sozialethik in Mitteleuropa; Vereinigung zur Förderung der Katholischen Sozialethik in Mittel- und Südosteuropa; Wissenschaftliche Vereinigung zur Förderung der Christlichen Gesellschaftslehre „Ordo socialis“.

Zagraniczne wykłady i staże naukowe

Pracownicy Instytutu Politologii biorą aktywny udział w programach wymiany kadry akademickiej. W ostatnich kilkunastu latach, zwłaszcza w ramach programu Erasmus oraz CEEPUS staże naukowe w ośrodkach akademickich na Słowacji, Ukrainie, w Republice Czeskiej, Austrii, Rumunii, Słowenii, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji i Stanach Zjednoczonych Ameryki odbyła ponad połowa obecnej kadry naukowej.

Umiejdzynarodowienie dydaktyki

Instytut Politologii UKSW oferuje szeroki wachlarz zajęć dydaktycznych w języku angielskim przeznaczonych zarówno dla studentów programu Erasmus i CEEPUS, jak również dla studentów rodzimego ośrodka pochodzących z różnych wydziałów. Są to m.in. takie zajęcia dydaktyczne jak np.: Europeans and their beliefs. Introduction to public opinion analysis; Minority politics in post-Communist states; The European Union integration policy for Muslim immigrants; Democratization and Democracy Promotion; European Union in the International Affairs; European Parliament – legal base and practice; Ethnic minority politics in EU member states; Member states in the EU. Analysis of the current situation; Elections in Germany; Immigration policy of the European Union; Stability and sustainability of the European Project; Politics of Russia and Eastern Europe.

Umiejdzynarodowienie badań naukowych

Część badań naukowych prowadzonych w Instytucie Politologii podejmowanych jest w kooperacji z partnerami zagranicznymi. Przykładem ostatnich międzynarodowych projektów badawczych są następujące przedsięwzięcia: (1) *Caritas Variety Parameters Inventory* – międzynarodowy projekt realizowany przez konsorcjum złożone z następujących podmiotów: Instytut Politologii

UKSW, Uniwersytet im. Palackiego w Ołomuńcu (Czechy), Ferenc Gaal Főiskola w Szeged, Veszprémi Ersek Hittudományi Főiskola (Węgry), Uniwersytet w Czeskich Budziejowicach, Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego (2016); (2) *Zmagania o pojednanie. Wzajemne oddziaływania religii i polityki w relacjach polsko-niemieckich w latach 1945–2010*; projekt Instytutu Politologii UKSW i Leibniz-Institut für Europäische Geschichte (Moguncja, RFN; 2014–2016); (3) *Stan wiedzy i postaw młodzieży wobec totalitaryzmu*; projekt finansowany przez Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność z pieniędzy pochodzących z Grantu Wyszehradzkiego oraz z funduszy Pełnomocnika Rządu Federalnego ds. Kultury i Mediów w Niemczech (2015–2017); (4) *Polacy bukowińscy a rumuńska polityka etniczna po 1989 roku w kontekście rozwoju życia społeczno-politycznego członków polskiej diaspory* (współpraca naukowa z Uniwersytetem Stefana Wielkiego w Suczawie, 2016–2017).

*Piotr Burgoński
Andrzej Rudowski
Radosław Zenderowski*

Uniwersytet Wrocławski

Umiejdzynarodowienie oferty dydaktycznej oraz doświadczeń naukowych stanowi jeden ze strategicznych celów Instytutu Politologii. W ramach realizacji tego zamierzenia Instytut Politologii systematycznie podejmuje działania na rzecz:

- rozszerzenia oferty edukacyjnej w języku angielskim oraz budowania międzynarodowych programów magisterskich,
- umożliwienia studentom oraz kadrze naukowo-dydaktycznej korzystania z programów mobilności,
- regularnego organizowania konferencji międzynarodowych, wykładów z udziałem *visiting professors*, szkoły letniej *Summer School on Democracy*,
- wspierania międzynarodowych przedsięwzięć badawczych, wydawniczych oraz w ramach członkostwa w międzynarodowych towarzystwach politologicznych (The European Consortium for Political Research, Central and European Political Science Association).

Oferta dydaktyczna w języku angielskim

Studia licencjackie w języku angielskim zostały uruchomione w Instytucie Politologii w 2013 r. Program studiów składa się z sześciu semestrów. Jeden z semestrów studiów przeznaczony jest na wyjazdy w ramach programów Erasmus, ISEP oraz CEEPUS. Każdy student w czasie studiów licencjackich ma możliwość poszerzenia swoich kompetencji w ramach praktyk oferowanych przez Instytut Politologii we współpracy z instytucjami partnerskimi. Istnieje również możliwość uzyskania grantu na odbycie 5-miesięcznego stażu w zagranicznej organizacji lub firmie. Wsparciem tego typu są objęci zarówno studenci, jak i absolwenci. Dotyczy to nie tylko studentów a Instytut Politologii stara się dbać nie tylko o swoich studentów (roku następującym po ukończeniu studiów).

W ramach studiów licencjackich w języku angielskim oferowane są cztery specjalności:

- Global Security,
- Media and Politics,
- Europe in the World,
- Comparative Politics.

Program licencjacki nie był pierwszym uruchomionym w języku angielskim przez Instytutu Politologii – w 2008 r. powołano studia na poziomie

magisterskim. Od 1 października roku akademickiego 2014/2015 studenci Instytutu Politologii mogą wybierać spośród pięciu specjalności:

- Central and East European Studies,
- Public Policy,
- Political Communication,
- Public Administration,
- Democracy and Development in Europe and Caucasus.

Innowacyjność tej oferty wynika nie tylko z faktu, iż językiem wykładowym jest angielski, ale również dlatego, że w nieco odmienny sposób są podejmowane problemy, proponowane studentom politologii w języku polskim.

Specjalizacja Central and East European Studies wykorzystuje dorobek wrocławskiej szkoły systemów politycznych do prezentacji problematyki wpisanej w kontekst regionalny – Europy Środkowej i Wschodniej. Dyskusja wykorzystująca tradycyjne kategorie politologiczne zyskuje dodatkową dynamikę dzięki włączeniu kolejnych przypadków – pojedynczych systemów politycznych z obszaru byłego Związku Radzieckiego, ale również poprzez udział w tym programie studentów z różnych krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

Specjalizacja Public Policy została natomiast zaprojektowana tak, by, z jednej strony korzystać z doświadczeń politologów w badaniach nad administracją publiczną, a z drugiej strony, żeby ukazać funkcjonowanie współczesnych instytucji publicznych przez pryzmat procesów, które uruchamiają, oraz programów, jakie usiłują wdrożyć. Utworzenie tej specjalności stanowi zarazem odpowiedź na uwzględnienie polityki publicznej wśród dyscyplin naukowych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 08.08.2012 r.

Specjalizacja Political Communication zrodziła się na bazie szerokiego dorobku wrocławskich politologów w zakresie marketingu politycznego oraz badań nad komunikowaniem. Połączenie tych wysiłków, a zarazem wsparcie komunikologów stwarza studentom możliwość innego spojrzenia na problematykę komunikowania w przestrzeni publicznej niż oferowane w ramach specjalizacji na studiach w języku polskim.

Specjalności Public Administration oraz Democracy and Development in Europe and Caucasus są prowadzone przez Uniwersytet Wrocławski w ramach wspólnego programu z Gruzińskim Instytutem Spraw Zagranicznych (GIPA) w Tbilisi. Dzięki tej współpracy studenci studiów II stopnia Instytutu Politologii UW, Wydziału Prawa i Polityki oraz Wydziału Administracji GIPA mogą uzyskać dwa dyplomy.

Zajęcia prowadzone w języku angielskim są również dostępne dla studentów przebywających w Instytucie Politologii w ramach programów wymiany studenckiej. Instytut Politologii jest odwiedzany rocznie przez około 60 studentów pochodzących z niemal wszystkich krajów uczestniczących w programie Erasmus+, a ponadto przez kilkunastu studentów z programu ISEP, CEEPUS i umów bilateralnych, jakie Uniwersytet Wrocławski zawarł z uczelniami amerykańskimi, francuskimi, ukraińskimi oraz kazachskimi.

Instytut Politologii gości również stypendystów Programu Lane'a Kirklanda, uczestniczących w życiu akademickim i naukowym uniwersytetu dzięki wsparciu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Korzyści z powodu umiędzynarodowienia Instytutu Politologii czerpią również studenci-Polacy, dla których współpraca w środowisku międzynarodowym staje się nieodłącznym elementem realizacji przedsięwzięć badawczych oraz pokonywania kolejnych etapów w karierze akademickiej.

W lutym 2017 r. Rada Instytutu Politologii dostrzegła potrzebę uruchomienia studiów doktoranckich w języku angielskim (PhD Programme in Political Science). Możliwość tę Instytut zawdzięcza uprawnieniom do nadawania stopnia doktora. Utworzenie studiów doktoranckich w języku angielskim będzie istotnym uzupełnieniem trwającego już procesu umiędzynarodowienia.

Realizowane dzięki nowo utworzonemu programowi studiów doktoranckich w języku angielskim umiędzynarodowienie doktorantów w Instytucie działać będzie również jako zachęta do podejmowania przez doktorantów z Polski aktywności naukowej w skali międzynarodowej. Przyniesie to wymierne korzyści w postaci zwiększenia liczby publikacji zagranicznych, nawiązania nowych kontaktów naukowych i większej możliwości pozyskiwania środków na badania własne w ramach międzynarodowych konkursów.

W sytuacji kurczenia się liczby absolwentów skłonnych do podjęcia studiów III stopnia w języku polskim brak programu doktoranckiego umożliwiającego kontynuację kształcenia w języku angielskim powoduje odpływ zdolnych kandydatów spoza Polski do innych ośrodków naukowych w kraju i zagranicą.

Mobilność międzynarodowa studentów oraz nauczycieli akademickich

W ramach programu Erasmus+ studenci Instytutu Politologii mogą odbywać część studiów w jednym z ponad 60 ośrodków akademickich w Europie, z którymi Instytut Politologii zawarł umowy bilateralne. Porozumienia

te stwarzają również pracownikom Instytutu Politologii możliwość przeprowadzenia wykładów w instytucjach partnerskich. W każdym roku akademickim z Instytutu Politologii wyjeżdża kilkunastu studentów oraz kilkunastu pracowników w ramach programu Erasmus+. W jego ramach Instytut Politologii odwiedzany jest przez około 60 studentów i kilku/kilkunastu pracowników naukowych w każdym roku akademickim. Instytut Politologii w 2017 r. dysponuje umowami w ramach programu Erasmus+ z ponad 60 uniwersytetami m.in. z takich państw, jak Niemcy, Francja, Włochy, Hiszpania, Portugalia, Turcja, Norwegia, Belgia, Węgry, Bułgaria, Macedonia, Łotwa, Rumunia:

Instytut Politologii jest również partnerem w dwóch sieciach w ramach programu CEEPUS: „International CEEPUS Network of Administration, Economics and Organizational Sciences” oraz „Ethics and Politics in the European Context”.

Inna działania o charakterze naukowo-dydaktycznym

Instytut Politologii, podejmując wysiłki na rzecz uzyskania statusu jednostki rozpoznawanej i cenionej nie tylko w Polsce, ale i za granicą, organizuje kilkakrotnie w każdym roku akademickim wykłady pracowników naukowych afiliowanych w zagranicznych ośrodkach politologicznych. Tym samym studenci oraz pracownicy Instytutu Politologii mają możliwość włączenia się w dyskurs politologiczny w wymiarze międzynarodowym.

Instytut Politologii jest organizatorem konferencji międzynarodowych. Cyklicznie organizowana jest również międzynarodowa konferencja dla studentów i doktorantów *Politics and Society in Central and Eastern Europe*.

Wśród międzynarodowych przedsięwzięć o charakterze dydaktycznym warto wymienić również *Summer School on Democracy* organizowaną we współpracy z zagranicznymi partnerami od 2013 r.

Działalność naukowa, wydawnicza oraz aktywność w międzynarodowych stowarzyszeniach politologicznych

Pracownicy naukowo-dydaktyczni są zaangażowani w przedsięwzięcia badawcze, podejmowane wspólnie z zagranicznymi partnerami. Przedsięwzięcia te są realizowane i finansowane w ramach działalności statutowej Instytutu Politologii oraz dzięki finansowaniu z rozmaitych źródeł zewnętrznych (m.in. Fundusz Wyszehradzki).

Odnosząc się do działalności wydawniczej, warto wspomnieć, iż Instytut Politologii jest wydawcą „Polish Political Science Review. Polski Przegląd Politologiczny” (PPSR). Czasopismo to jest wydawane w języku angielskim dwa razy w roku w postaci elektronicznej. Wszystkie numery są dostępne nieodpłatnie, dzięki czemu publikowane artykuły trafiają do szerokiego grona odbiorców. Wszystkie artykuły są recenzowane zgodnie z zasadami *double-blind peer review*. Czasopismo może poszczycić się międzynarodową Radą Redakcyjną, w skład której wchodzi wybitni politolodzy z wiodących uniwersytetów europejskich.

Instytut Politologii jest członkiem instytucjonalnym prestiżowego The European Consortium for Political Research (ECPR). Pracownicy naukowcy Instytutu Politologii są również aktywni w ramach Central European Political Science Association (CEPSA).

Instytut Politologii został doceniony przez CEPSA i w we wrześniu 2017 r. zorganizuje doroczną konferencję stowarzyszenia.

Piotr Sula